

Programul național în domeniul concurenței și al ajutorului de stat pentru perioada 2015-2020

Chișinău 2015

Cuprins:

Abrevieri și acronime	3
Introducere	4
1. Identificarea problemelor	5
2. Scopul și obiectivele Programului	14
3. Descrierea acțiunilor	14
4. Etapele și termenele de implementare	22
5. Responsabilii de implementare	22
6. Estimarea generală a costurilor	22
7. Rezultatele scontate	22
8. Indicatorii de progres și performanță	23
9. Procedurile de raportare și evaluare	23
10. Planul de acțiuni	24
Anexe	35

Abrevieri și acronime

Acord de Asociere	Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora pe de altă parte
ANRCETI	Agencia Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației
ANRE	Agencia Națională pentru Reglementare în Energetică
APC	Autorități publice centrale
APL	Autorități publice locale
CNPF	Comisia Națională a Pieței Financiare
Banca Mondială	Grupul Băncii Mondiale
BNM	Banca Națională a Moldovei
CCA	Consiliul Coordonator al Audiovizualului
CEFTA	Acordul Central European de Comerț Liber
CNPF	Comisia Națională a Pieței Financiare
CSI	Comunitatea Statelor Independente
ICN	Rețea Internațională de Concurență
MO	Monitorul Oficial al Republicii Moldova
MTIC	Ministerul Tehnologiei Informației și Comunicațiilor
MTID	Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor
OCDE	Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
OMC	Organizația Mondială a Comerțului
ONG	Organizație neguvernamentală
PIB	Produsul Intern Brut
RPP	Sistemul de indicatori de evaluare a reglementării pieței produselor
SIEG	Servicii de interes economic general
SIRASM	Sistemul informațional automatizat „Registrul ajutoarelor de stat”
SUA	Statele Unite ale Americii
UE	Uniunea Europeană

Introducere

1. Republica Moldova, odată cu declararea Independenței, a purces la implementarea unui model economic nou, bazat pe principiile economiei de piață. În cadrul sistemului economic de piață, concurența este unul din pilonii de bază care asigură funcționarea acestuia, contribuind direct asupra creșterii bunăstării consumatorului.

2. Programul național în domeniul concurenței și ajutorului de stat (în continuare – Program) este elaborat în vederea implementării prevederilor Legii concurenței nr. 183 din 11.07.2012, Legii nr. 139 din 15.06.2012 cu privire la ajutorul de stat, Legii nr. 166 din 11.07.2012 pentru aprobarea Strategiei Naționale de dezvoltare „Moldova 2020”, Acordului de Asociere între Republica Moldova și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, ratificat de Parlamentul Republicii Moldova prin Legea nr. 112 din 02.07.2014, Planului de național de acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană pentru anii 2014-2016 (Hotărârea Guvernului nr. 808 din 07.10.2014).

3. Programul prevede o abordare complexă și strategică a problemelor, obiectivelor și acțiunilor ce se impun de a fi realizate în perioada 2015-2020 pentru dezvoltarea mediului concurențial și stimularea concurenței, în vederea promovării intereselor legitime ale consumatorilor, creșterii competitivității economiei pe plan internațional și integrării Republicii Moldova în spațiul economic european.

4. Necesitatea elaborării Programului este stipulată expres în viziunea strategică a priorității nr. 4 Ameliorarea climatului de afaceri, promovarea politicii concurențiale, optimizarea cadrului de reglementare și aplicarea tehnologiilor informaționale în serviciile publice destinate mediului de afaceri și cetățenilor, prevăzută în Strategia Națională de dezvoltare „Moldova 2020”.

5. În Constituția Republicii Moldova (art. 9, alin. (3)) se specifică faptul că piața, libera inițiativă economică, concurența loială sunt factorii de bază ai economiei, conform din. Totodată, prin semnarea Acordului de Asociere, Republica Moldova și-a asumat angajamentul față de principiile economiei de piață liberă, dezvoltării durabile și multilateralismului efectiv (art. 2, pct. 2 din Acordul de Asociere). Acest document evidențiază necesitatea aplicării legislației în materie de concurență într-un mod transparent și nediscriminatoriu, cu respectarea principiilor de echitate procedurală și a drepturilor de apărare ale întreprinderilor implicate. Totodată în Acord este stipulat că practicile comerciale anticoncurențiale sunt susceptibile de a denatura buna funcționare a piețelor și de a reduce avantajele liberalizării schimburilor comerciale (art. 334 din Acordul de Asociere). Iar liberalizarea și îmbunătățirea accesului la diferite piețe, dereglementarea activității unor domenii, transparența piețelor sunt prevăzute în Acordul de Asociere, în cadrul mai multor domenii și sectoare economice.

Astfel, ambele documente menționate (Constituția și Acordul de Asociere) recunosc importanța concurenței loiale în vederea edificării unui sistem economic, bazat pe noi principii și abordări.

6. Scopul Programului îl reprezintă dezvoltarea unui mediu concurențial loial în vederea creșterii competitivității Republicii Moldova, sporirea calității și diversității bunurilor și serviciilor, promovării inovației și implementării de noi tehnologii, contribuind direct la creșterea bunăstării consumatorilor. În Program sunt trasate obiectivele generale, obiectivele specifice și acțiunile ce urmează a fi întreprinse pentru realizarea acestor obiective, rezultatele scontate și indicatori de performanță.

7. Programul va fi implementat în perioada de 2015-2020, oferind obiective și acțiuni de implementat pe o perioadă mai lungă, fiind racordat, sub aspect temporal, la perioadele de implementare a celor mai importante documente de politici strategice ale Republicii Moldova, în primul rând Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2020”. Programul va fi actualizat la 3 ani sau în funcție de realizarea acțiunilor planificate, precum și îndeplinirii obiectivelor prevăzute în Program.

1. Identificarea problemelor

8. Dezvoltarea concurenței și liberalizarea piețelor se prezintă ca o sarcină complexă, realizarea căreia depinde în mare măsură de eficiența și eficacitatea implementării politicii statutului pe mai multe dimensiuni legate de: politica macroeconomică echilibrată, menținerea unui mediu investițional atractiv, reducerea numărului și intensității barierelor anticoncurențiale, implementarea unui politici fiscale stimulatorii, stabilitatea sistemului bancar.

9. În perioada 2012-2014, a avut loc reformarea cadrului legislativ și instituțional din domeniul concurenței. Schimbarea respectivă a fost absolut necesară pentru a asigura un mecanism mai eficient și amplu de aplicare, respectare și monitorizare a legislației din domeniul concurenței, ajutorului de stat și a publicității, fiind conformă cu practicile avansate ale țărilor din Uniunea Europeană. În perioada nominalizată au fost angajați specialiști noi, reformate procedurile interne de activitate a Consiliului Concurenței, dezvoltate parteneriate internaționale cu autorități similare de peste hotare. Implementarea acestei reforme a fost îngreuiată de problema nivelului redus de pregătire în domeniul concurenței a personalului nou-încadrat, ca rezultat al lipsei: i) programului de pregătire în acest sens în instituțiile de învățământ superior, ii) cursurilor specializate de instruire continuă în domeniul dreptului concurențial și strategiilor concurențiale, iii) formatorilor cu experiență practică în domeniul concurenței și ajutorului de stat.

10. În același timp, performanța implementării principiilor și politicilor concurențiale este în prezent în Republica Moldova realizată de către autoritățile publice la un nivel modest, din mai multe cauze, cum ar fi: i) mentalitate dominată de ideea că numai statul trebuie să controleze și gestioneze procesele/activitățile economice; ii) abordări, politici și instrumente de intervenție publică neuniforme privind aplicarea principiilor concurențiale de către autoritățile publice centrale și autoritățile administrației publice locale, care în unele cazuri nu favorizează liberalizarea piețelor și dezvoltarea concurenței; iii) existența unei reticențe din partea autorităților publice la aplicarea noilor prevederi din domeniul concurenței; iv) cultură concurențială redusă în cadrul societății.

11. Globalizarea proceselor economice, progresul tehnico-științific, implementarea unor noi instrumente și mecanisme de reglementare pot conduce la degradarea sistemului existent de reglementare. În același timp, la nivel internațional, pentru perfecționarea și modernizarea mediului de reglementare, guvernele țărilor-membre ale OCDE reevaluează periodic aspectele cheie ale reglementărilor. Reformele respective de liberalizare a piețelor sunt strâns legate de acordarea unei atenții deosebite impulsivității concurenței pe piețele de produse și servicii, care au de regulă un impact deosebit asupra PIB-ului pe cap de locuitor și creșterii productivității muncii. În acest context, evaluarea reglementărilor permite stabilirea în ce măsură are loc impulsivitatea sau stagnarea dezvoltării mediului concurențial, în sectoarele economice unde tehnologia și conjunctura permit existența concurenței. Aceasta sarcină în statele-membre OCDE este realizată prin Sistemul de indicatori de evaluare a reglementării pieței produselor și a concurenței.

12. Sistemul RPP este unul util și necesar pentru promovarea reformelor economice structurale în vederea dezvoltării mediului concurențial. Indicatorul RPP reunește prevederile diferitor acte normative și practici existente, care au impact asupra concurenței, având în vedere și unele caracteristici asupra anumitor ramuri ale economiei. Cu cât indicatorul RPP are o valoare absolută mai mare, cu atât sistemul de reglementare este mai dur în țara respectivă și invers, un indicator mai mic ca valoare reflectă un grad mai mic de intervenție a statutului în economie, precum și un nivel mai mare de liberalizare și dereglementare a sectoarelor economice.

Evaluările periodice la nivel internațional a reliefat faptul că indicatorul mediu al RPP al țărilor OCDE s-a micșorat de la 2,2 puncte în 1998, la 1,3 în 2008. Țările care au avut reglementări de liberalizare a piețelor în 1998, au reușit o creștere mai rapidă a Produsului

Intern Brut mediu pe cap de locuitor în decada ulterioară. Estimarea OCDE la nivel internațional a indicatorului dat indică faptul că în condiții comparabile, o reducere a indicatorului respectiv cu 0,5 puncte se transformă într-o rată anuală medie de creștere de 0,3% a PIB-ului pe cap de locuitor.

Evaluarea indicatorului RPP a fost realizată în Republica Moldova pentru prima dată, în cadrul acestui Program. Conform calculelor respective, mărimea acestui indicator este de 2,56 (scara fiind de la 6 puncte – economie fără concurență, suprareglementată și până la 0 – economie complet dereglementată și expusă concurenței libere), ceea ce este mai mare decât al țărilor-candidate la aderare la Uniunea Europeană din anul 1998. Astfel, odată cu deschiderea mai multor sectoare economice către concurență, liberalizarea și dereglementarea piețelor, acest indicator poate fi redus pentru Republica Moldova, asigurând concomitent creșterea PIB-ului.

Sistemul RPP este în forma de piramidă, fiind unul complex, agregat pe 4 nivele de calculare, fiind format din 16 indicatori primari, care de fapt și formează baza inițială de calculare a indicatorului agregat RPP. Fiecare dintre cei 16 indicatori primari, surprinde un aspect specific al regimului de reglementare (în anexele 1 și 2 se prezintă explicarea teoretică, precum și modalitatea de calculare a acestui indicator pentru Republica Moldova).

Generalizând analiza acestui indicator pot fi evidențiate următoarele caracteristici critice ale reglementărilor existente și anume:

- *Companiile controlate de stat funcționează în majoritatea sectoarelor economice*, cu o pondere de 83,3% din totalul de 100%. Astfel, din 24 de domenii analizate, conform Metodologiei OCDE, în 20 din fiecare din ele există cel puțin o întreprindere controlată de autoritățile publice.
- *Mărimea sectorului public în economie*, conform calculelor, *are o valoare ridicată*, în pofida faptului că de la declararea Independenței și până-n prezent, statul s-a retras din multe sectoare economice.
- *Controlul de stat exercitat direct asupra businessului este unul înalt*. Astfel, la adoptarea deciziilor strategice al oricărei companii controlate de stat trebuie evaluate și avizate în prealabil de cadrul normativ-existent.
- *Sistemul existent de licențe și permise*, chiar dacă a înregistrat în ultimii ani progrese notabile, *rămâne la un nivel înalt de reglementare*.
- *Poveri administrative sporite specifice diferitor sectoare*, în special transport și distribuția cu amănuntul, legate de existența unui mecanism complex de reglementare, înregistrare și notificare a afacerii.
- *Existența unor bariere înalte în calea concurenței*. Cadrul legal-normativ și de reglementare existent restricționează în unele piețe numărul de concurenți, cărora li se permite să desfășoare o afacere (în 18 din domenii din cele 24 analizate există aceste bariere). Barierele supreme în calea concurenței sunt considerate drepturile exclusive. Majoritatea drepturilor exclusive sunt acordate pe o perioadă nedeterminată, fără a fi menționat care este scopul acordării acestor drepturi. Exercițarea drepturilor exclusive ține cel mai mult ori de competența statului, prin intermediul autorităților publice, care intenționat creează agenți economici pentru a-i investi cu drepturile exclusive. Actele prin care se acordă drepturile exclusive diferă de la caz la caz (Hotărâre de Guvern, Ordin). Aceasta conduce la o neuniformizare a drepturilor exclusive acordate de către stat. În plus, în prezent, nu sunt prevederi legislative ce ar reglementa drepturile exclusive (procedura de acordare, durata, scopul, necesitatea acordării, responsabilul de supravegherea exercitării dreptului exclusiv, etc.). O altă problemă este acordarea unor drepturi exclusive fără a fi indicat expres că serviciul prestat este cu drept exclusiv, nefiind indicat dacă sunt aceste servicii cu drepturi exclusive sau nu. În anexa 3 este prezentată lista autorităților publice și a întreprinderilor investite cu aceste drepturi exclusive pe diferite tipuri de activități și servicii prestate.

13. Urmare a transformărilor economice ample și diversificării formelor de proprietate, demonopolizării sectoarelor economice, realizate după declararea Independenței, în

Republica Moldova s-au creat și dezvoltat sectoare economice deschise concurenței. Totuși, există o serie de domenii care sunt dominate de influența statului, cu reglementări excesive și nejustificate, chiar dacă Republica Moldova are piețe deschise importurilor și competiției. În același timp, liberalizarea și îmbunătățirea accesului la diferite piețe, eliminarea barierelor anticoncurențiale, dereglementarea activității unor domenii, transparența piețelor, creșterea competitivității sunt expres prevăzute în Acordul de Asociere, pe domenii economice și piețe (abordare sectorial-verticală) și pe domenii de activități, comune tuturor sectoarelor economice (abordare pe orizontală).

Abordarea sectorial-verticală de liberalizare, dereglementare este prezentată în cadrul mai multor domenii, sectoare economice și piețe, specificate în tabelul 1.

Tabelul 1

***Liberalizarea pe domenii, sectoare economice și piețe prevăzută în
Acordul de Asociere***

Nr.	Denumirea domeniului/sectorului	Articolele din Acordul de Asociere
1.	Comerț/comerț electronic	Art. 39 lit. a), art. 254 „Obiective și principii” pct. 1, Art. 143 „Obiectiv”; Secțiunea 2 „Eliminarea taxelor vamale, redevențelor și și altor impuneri”: art. 145-151; art. 153 „Restricții la import și export”; Art. 172 „Cooperare tehnică” pct. 1, pct. 2 lit. e); art. 193 „Legislația și procedurile” pct. 1 lit. b), d), k), pct. 2 lit. a)-c); art. 195 „Redevențe și Taxe” pct. 1; art. 334 „Principiile”
2.	Agricultura și dezvoltarea rurală	Art. 68 lit. e)
3.	Domeniul energetic	Art. 76; art. 77 lit. b); art. 346 „Prețurile naționale reglementate” pct. 2, pct. 3)
4.	Societatea informațională și servicii informatice	Art. 98; art. 224 „Înțelegerea serviciilor informatice” pct. 1; art. 233 „Autorizarea pentru furnizarea serviciilor de comunicații electronice” pct. 1, pct. 3 lit. d); art. 234 „Acces și interconectare” pct. 3 lit. c), lit. d); art. 235 „Resurse limitate” pct. 2.
5.	Turism	Art. 103; art. 105 lit. c)
6.	Domeniul culturii, politicii audio-vizualului și mass media	Art. 131 pct. 2
7.	Prestarea serviciilor, inclusiv serviciile financiare, servicii poștale și de curierat	Art. 202 „Obiectiv, domeniu de aplicare și reglementare” pct. 1; art. 210 „Accesul la piață”; art. 213 „Revizuirea”; art. 220 „Condițiile de licențiere și calificare”; art. 221 „Procedurile de licențiere și calificare”; art. 58 lit. a); art. 241 „Domeniul de aplicare și definiții” pct.1; art. 267 „Dispoziții de facilitare și dezvoltare”; art. 225 „Domeniul de aplicare și definiții” pct. 1; art. 226 „Prevenirea practicilor anti-concurențiale în sectorul poștal și de curierat”; art. 250 „Domeniul de acoperire”; art. 251 „Transportul maritim internațional” pct. 2; art. 252 „Transportul aerian”

Sursa: Acordul de Asociere

14. În Acordul de Asociere sunt prevăzute și domenii de activitate comune pentru diferite sectoare economice (tabelul 2).

**Liberalizarea pe domenii orizontale prevăzută în
Acordul de Asociere**

Nr.	Denumirea domeniului/sectorului	Articolele din Acordul de Asociere
1.	Proprietate intelectuală	Art. 318 „Obligații generale” pct. 3
2.	Achiziții publice	Art. 268 „Obiective” pct. 1; art. 271 „Standarde de bază de reglementare a procesului de atribuire a contractelor” pct.1, pct. 5, pct. 11, pct. 12; art. 274 „Accesul pe piață”

Sursa: Acordul de Asociere

15. Studiul realizat Human Tool Kit în cadrul celei de-a treia faze a proiectului Asistență tehnică pentru Consiliul Concurenței din Republica Moldova „Analiza sectoarelor economice pentru a identifica obstacole majore privind concurența” derulat în cadrul World Bank ECA Trust Fund TF 16060, precum și analizele efectuate de Consiliul Concurenței (sumarul acestor cercetări sunt reflectate în anexa 4) au identificat mai multe sectoare, în care necesită de a fi înlăturate barierele anticoncurențiale și deschise în continuare către concurență, după cum urmează

- Industria alimentară și comerțul cu amănuntul a produselor alimentare
- Comerț cu ridicata și cu amănuntul a produselor petroliere
- Telecomunicațiile
- Transportul aerian
- Transportul auto
- Sectorul bancar
- Producția și distribuția de electricitate
- Comerțul cu ridicata a lemnului, a materialelor de construcție și echipamentelor sanitare
- Asigurări
- Transportul feroviar
- Comerțul cu ridicata și cu amănuntul al produselor farmaceutice.

Astfel, reglementările excesive în sectoarele nominalizate, presupun costuri administrative directe impuse companiilor, dar și costuri indirecte, care uneori lipsesc din vizorul autorităților de reglementare, în pofida faptului că, costurile indirecte ale reglementării excesive pot semnificativ depăși costurile directe. Asemenea costuri indirecte sunt impedimentele create la intrarea pe piață și limitarea flexibilității companiilor de a se adapta la noile condiții economice. În așa mod, se reduce atractivitatea investițională a economiei Republicii Moldova, fiind imperios necesară implicarea tuturor autorităților publice (Parlament, Guvern, ministere sectoriale, agenții de stat și autorități de reglementare, autorități publice locale) în soluționarea problemelor respective.

16. Legea concurenței nr.183 din 11.07.2012 este o lege armonizată la normele europene din domeniu. În ceea ce ține de examinarea cazurilor de înțelegeri anticoncurențiale, legea stipulează și detaliază câteva instrumente care facilitează procesul de investigare, inclusiv mecanismul de identificare a cazurilor de înțelegeri anticoncurențiale prin politica de clemență. Această politică face posibil ca întreprinderile participante la un acord anticoncurențial, să se implice la detectarea cazului și să beneficieze, de imunitate și de exonerarea totală/parțială de la mărimea amenzii care va fi stabilită după finalizarea investigației. Politica de clemență este bazată pe presupunerea că anumite întreprinderi implicate în acorduri secrete ar fi dispuse să pună capăt participării lor și să ofere informații cu privire la existența înțelegerii și funcționarea acesteia, dar se tem de pedepsele, care vor fi impuse și de sancțiunile pentru practicile lor.

Totuși implementarea ei în practică este problematică din cauza existenței prevederilor Codului Penal, care prin art. 246 stabilește că „Limitarea concurenței libere prin încheierea unui acord ilegal care prevede diviziunea pieței, limitarea accesului la piață, cu înlăturarea altor agenți economici, majorarea sau menținerea prețurilor unice, dacă prin aceasta a fost obținut un profit în proporții deosebit de mari sau au fost cauzate daune în proporții deosebit de mari unei terțe persoane, se pedepsește cu amendă în mărime de la 1000 la 2000 unități convenționale sau cu închisoare de până la 3 ani”. Politica de clemență prevăzută în Legea concurenței se referă doar la imunitatea la amendă și la reducerea cuantumului amenzii. În același timp, întreprinderile care ar putea beneficia de politica de clemență conform Legii concurenței rămâne a fi expusă la prevederile art. 246 din Codul Penal al Republicii Moldova. Astfel se reduce, practic la zero, probabilitatea ca o întreprindere sau alta să beneficieze de politica de clemență.

17. Legea concurenței nr.183 din 11.07.2012 nu prevede procedura de conciliere. Concilierea oferă posibilitatea participantului la cartel de a-și recunoaște vinovăția după primirea raportului de investigație. Recunoașterea de către o întreprindere participantă la înțelegerea de cartel a încălcării legislației concurențiale poate fi considerată drept un factor atenuant, iar amenzile pot fi reduce. Obținerea reducerii amenzii poate fi mai atractivă pentru mai multe întreprinderi de a recunoaște vinovăția și astfel ar putea fi evitată atacarea deciziilor adoptate Plenul Consiliului Concurenței în instanța de judecată.

Astfel, în cazul în care o întreprindere participantă la înțelegerea de cartel nu a reușit să solicite politica de clemență, aceasta ar avea posibilitatea de a recunoaște acțiunile de încălcare a legislației concurențiale și de a beneficia de o reducere a amenzii.

18. Ajutorul de stat este un instrument important al politicii de stat în domeniul protecției concurenței, determinând semnificativ comportamentul agenților economici. Prin intermediul ajutorului de stat se tinde spre un echilibru între respectarea regulilor de concurență și exercitarea de către stat a funcțiilor sale.

19. Prin semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, Republica Moldova și-a asumat angajamente și în domeniul ajutorului de stat, precum:

- evaluarea ajutorului de stat în conformitate cu acquis-ul comunitar în domeniul ajutorului de stat
- alinierea, în termen de 8 ani de la data intrării în vigoare a Acordului de Asociere, la acquis-ul comunitar în materie de ajutor de stat a schemelor de ajutor de stat instituite înainte de înființarea autorității în domeniul ajutoarelor de stat
- adoptarea sau menținerea legislației privind controalele ajutoarelor de stat, prezentarea la fiecare doi ani a raportului privind ajutoarele de stat acordate.

20. În Republica Moldova, Legea cu privire la ajutorul de stat a fost aprobată la 15.06.2012 și a intrat în vigoare la data de 16.08.2013. Ulterior, întru implementarea Legii nominalizate, au fost elaborate și aprobate 21 de acte normative. Cadrul legislativ și normativ în domeniul ajutorului de stat din Republica Moldova este armonizat cu cel comunitar. Aprobarea tardivă a cadrului normativ în domeniul ajutorului de stat s-a datorat existenței unor conjuncturi nefavorabile pentru crearea acestuia. În același timp, autoritățile publice centrale și locale au acordat ajutoare de stat întreprinderilor și până la intrarea în vigoare a legii nominalizate. Măsurile respective de sprijin au fost acordate fără respectarea regulilor ajutorului de stat, cum ar fi: condiții de acordare, criterii clare, etc. Astfel, pentru perioada 01.01.2011-16.08.2013, au fost raportate mai mult de 500 de măsuri de sprijin acordate întreprinderilor de către furnizorii de ajutor de stat.

Valoarea ajutorului de stat acordat în perioada de raportare s-a majorat de la 4 256,96 mln. lei în anul 2011 la 4 824,72 mln. lei în anul 2012. Acest fapt a fost datorat creșterii accentuate a ajutorului de stat pentru dezvoltare regională. Însă, în anul 2013 acesta s-a micșorat până la 3 965,37 mln. Lei, diminuarea valorii fiind cauzată inclusiv de perioada incompletă de raportare a ajutorului de stat (până la 16.08.2013).

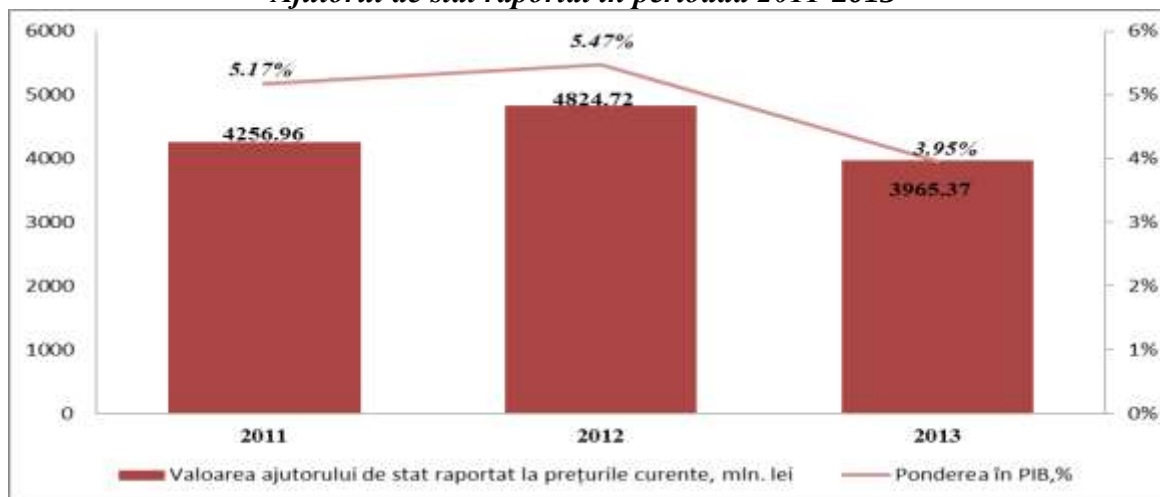
Ajutorul de stat acordat în perioada 01.01.2011-16.08.2013 cuprinde totalitatea măsurilor raportate pentru această perioadă, inclusiv măsurile de ajutor de stat a căror valoare s-a situat

sub pragul de minimis prevăzut în legislație (2 mln. lei). Totodată, valoarea ajutorului de stat reflectat în figura 1 include ajutorul de stat cu caracter social și cel pentru înlăturarea efectelor cauzate de dezastrele naturale.

Ponderea ajutorului de stat în PIB, în perioada de raportare, a constituit circa 5%. Indicatorul dat este mai mare față de cel înregistrat de țările membre ale Uniunii Europene, care în conformitate cu recomandarea Consiliului European prin Strategia de la Lisabona, trebuie să acționeze ca parte a unei politici active de concurență, pentru reducerea nivelului general al ajutoarelor de stat, astfel încât acesta să constituie mai puțin de 1% din PIB fără a compromite scopul măsurilor de sprijin și anume corectarea eșecurilor pieței.

Figura nr.1

Ajutorul de stat raportat în perioada 2011-2013

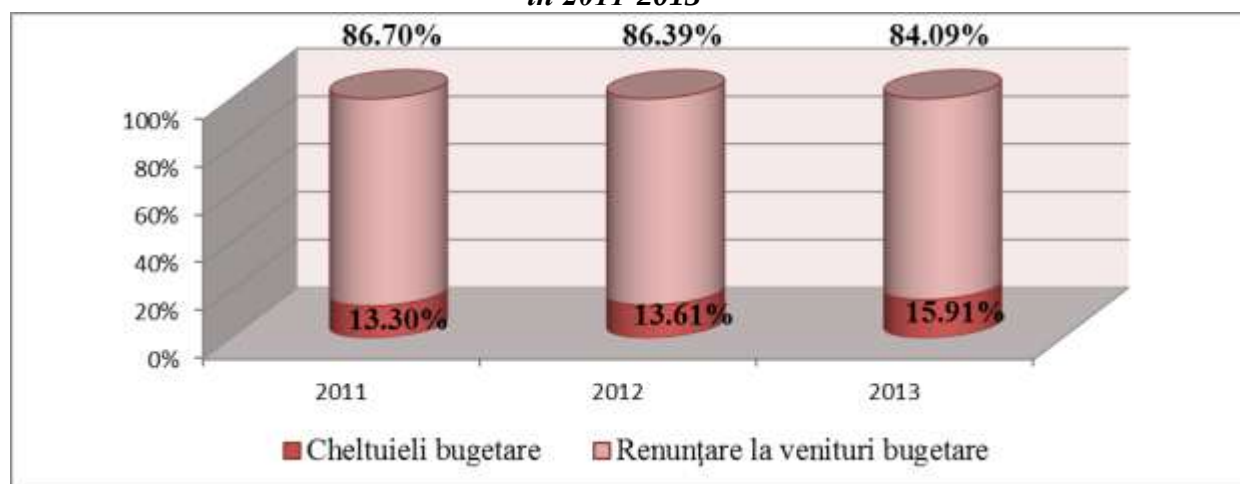

Notă: Informația privind ajutoarele de stat acordate pentru anul 2014 este în proces de analiză și prelucrare, fiind recepționată de la furnizori, conform prevederilor Legii privind ajutorul de stat, la data de 31.03.2015. Ulterior, analiza respectivă va fi inclusă în Registrul ajutoarelor de stat.

21. Examinând structura repartției ajutorului de stat în Republica Moldova în funcție de formele de acordare, în 2011- 2013 ponderea cea mai mare este deținută de facilitățile fiscale, fiind de 81,93 % din valoarea totală a ajutorului de stat raportat. Aceasta a contribuit ca cele mai multe ajutoare de stat acordate în perioada de referință să fie de natura renunțării la venituri bugetare, fiind în mediu 85,79 % din valoarea ajutorului de stat raportat.

Figura nr.2

Structura ajutorului de stat în funcție de cheltuieli/renunțări bugetare în 2011-2013

Situația respectivă nu este în concordanță cu cerințele Comisiei Europene de reducere a ajutoarelor de stat de natură fiscală, care consideră că măsurile date sunt mai nocive pentru mediul concurențial. În anul 2013 ajutoarele de stat acordate la nivel comunitar sub formă de scutiri fiscale au constituit 34,3% din total (Informația plasată pe pagina web: ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/graph9.jpg)

22. Unele dintre măsurile de ajutor de stat raportate nu au avut specificat în mod clar obiectivul avut în vedere de către furnizor la momentul acordării ajutoarelor de stat. Spre exemplu, conform bunelor practici europene, în principiu, este interzisă acordarea ajutoarelor de stat agenților economici, indiferent de forma acestora. Totuși există o serie de circumstanțe în care asemenea măsuri de ajutor financiar pot fi aprobate de către Comisia Europeană. Astfel, legislația comunitară privind ajutorul de stat identifică numeroase obiective ce conferă măsurilor de sprijin implementate de către stat, un statut de compatibilitate cu economia de piață. În art. 5 alin. (1) din Legea cu privire la ajutorul de stat nr. 139 din 15.06.2012, sunt menționate, de asemenea, obiectivele conform cărora ajutoarele de stat pot fi considerate compatibile cu mediul concurențial.

Având în vedere cele expuse mai sus, s-a creat o neconcordanță a ajutorului de stat existent în Republica Moldova cu prevederile acquis-ului comunitar în materie de ajutor de stat. Ajutorul de stat este acordat din resursele publice, care sunt limitate. De asemenea, intervenția statului pe piață prin acordarea ajutoarelor de stat creează un mediu favorizat pentru activitatea economică a unor entități, fapt care reduce motivația lor de a ridica eficiența activității sale.

23. Ajutorul de stat poate afecta negativ funcționarea mecanismului de piață a cererii și ofertei și avantajele competitive ale sistemului, care este fundamentul comerțului internațional, să denatureze concurența și să conducă la conflicte comerciale, utilizarea inefficientă a resurselor, precum și la reducerea bunăstării sociale. Astfel, este necesară asigurarea unui mecanism transparent în acordarea ajutorului de stat. În prezent în Republica Moldova există o transparență insuficientă în mecanismul acordării ajutorului de stat. Aceasta este determinată și de faptul că în prezent lipsesc acte normative ce ar reglementa transparența în relațiile financiare dintre autoritățile publice și întreprinderi. În multe domenii de activitate nu sunt norme care ar obliga ca întreprinderile să ducă o evidență contabilă separată, fapt care ar exclude finanțarea încrucișată. În acest context, se remarcă că autoritățile publice acordă în unele cazuri drepturi exclusive anumitor întreprinderi, efectuează plăți sau acordă alte tipuri de compensații întreprinderilor ce prestează servicii de interes economic general. Întreprinderile date sunt deseori în concurență cu alte întreprinderi.

Faptul că unele din întreprinderile nominalizate nu sunt obligate de a duce o evidență contabilă separată poate duce la situația că nu poate fi/este dificil de a identifica dacă resursele publice acordate întreprinderilor date au fost utilizate conform obiectivului, dacă sunt îndeplinite condițiile de acordare, inclusiv dacă nu se creează o supracompensare la prestarea SIEG. Astfel 48,21% din numărul total de măsuri de sprijin raportate pentru perioada 01.01.2011-16.08.2013 au fost pentru prestarea SIEG. Prin urmare, aproape jumătate din măsurile de sprijin acordate în perioada de raportare au fost direcționate către întreprinderile ce prestează SIEG.

24. Totodată, nu sunt aplicate pe larg concursurile deschise, transparente și necondiționate pentru gestiunea patrimoniului public. O cauză a acestora ar fi lipsa practicii în domeniul dat, dar și posibilitatea delegării directe a serviciilor publice fără stabilirea indicatorilor de performanță și aplicarea stimulentei. Ca exemplu, Legea nr. 1402 din 24.10.2002 privind serviciile publice de gospodărie comunală, permite organizarea gestiunii serviciilor publice de gospodărie comunală prin gestiune directă, dar fără specificarea unor indicatori de performanță. De asemenea, acquis-ul comunitar prevede stabilirea stimulentei pentru prestarea eficientă a SIEG de înaltă calitate. Totodată este specificat că orice astfel de mecanism de stimulare a îmbunătățirii eficienței trebuie să se bazeze pe date și criterii obiective și măsurabile stabilite în actul de atribuire și care fac obiectul unor evaluări *ex-post* transparente efectuate de o entitate independentă de prestatorul de SIEG (Comunicarea

Comisiei „Cadrul Uniunii Europene pentru ajutoarele de stat sub forma compensațiilor pentru obligația de serviciu public, 2011”).

25. Deciziile de acordare a măsurilor de sprijin de către stat unei întreprinderi trebuie să fie fundamentate pe o analiză economică a impactului măsurilor date asupra mediului concurențial. În acest context, trebuie de realizat studii de impact, analize cost-beneficii destinate identificării posibilelor efecte pozitive sau negative ale respectivei măsuri. Însă, în prezent actele prin care se acordă sprijinul statului se bazează pe o analiză economică insuficientă a impactului acestora asupra mediului concurențial. Aceasta este determinat de faptul că în cele mai multe cazuri nu sunt identificate obiectivele strategice conform cărora se acorda ajutorul de stat. Ajutorul de stat poate fi considerat compatibil cu un mediu concurențial normal dacă contribuie la realizarea unui obiectiv de interes comun, ce poate fi înțeles, fie din punct de vedere al contribuției acesteia la creșterea eficienței, fie din punct de vedere al echității.

26. De asemenea, lipsesc norme care ar impune efectuarea unor astfel de analize. Conform prevederilor legislative în vigoare, inițierea procedurii de elaborare a unui act normativ este precedată de analiza științifică a consecințelor politice, sociale, economice, financiare, juridice, culturale, sanitare și psihologice ale reglementărilor în materie, de analiza comparativă a acestora cu reglementările în materia respectivă ale legislației comunitare de constatare a incompatibilității reglementărilor în vigoare cu cerințele sociale existente și cu reglementările în materia respectivă ale legislației comunitare sau a inexistenței de acte legislative în domeniul respectiv. Însă, prevederile date nu impun obligativitatea efectuării unei analize economice a impactului sprijinului statului asupra mediului concurențial. De asemenea, la măsurile individuale de acordare a sprijinului statului nu se perfectează analiza impactului de reglementare. Totodată, o cauză ar fi și insuficiența personalului calificativ în domeniu. Dar, o astfel de analiză va permite o evaluare corectă și transparentă a impactului ajutoarelor de stat asupra pieței.

Astfel, în Republica Moldova performanța mecanismului de acordare a ajutorului de stat este determinată de următoarele provocări: 1) neconcordanța ajutorului acordat anterior, cu prevederile acquis-ului comunitar; 2) transparența insuficientă în mecanismul precedent de acordare a ajutorului de stat; 3) insuficiența fundamentării deciziei acordării ajutorului de stat pe o analiză economică a efectelor acestuia.

Mecanismul acordării ajutorului de stat poate avea un impact negativ asupra economiei țării. Astfel, efectele problemelor nominalizate sunt:

1. Riscul distorsionării semnificative a concurenței

Intervenția statului, prin acordarea măsurilor de sprijin unor întreprinderi, poate distorsiona semnificativ mediul concurențial. Iar aceasta duce la reducerea bunăstării sociale și nerespectarea principiului echității și legalității. Întreprinderile care primesc măsuri de sprijin de la stat sub forma unui ajutor de stat obțin un avantaj față de concurenții lor. Acest avantaj artificial distorsionează procesul normal al concurenței, prin modificarea condițiilor de concurență echitabile între concurenți. Ajutorului de stat reduce, de obicei, costurile operaționale ale întreprinderii beneficiare, care ulterior își va putea reduce prețul sau va crește producția. În acest fel, întreprinderea beneficiară își va crește artificial puterea de piață în detrimentul întreprinderilor care nu au primit același sprijin, indiferent de nivelul său de eficiență și competitivitate.

Acordarea de ajutoare de stat pentru o anumită întreprindere poate descuraja alte companii să investească în piața în care întreprinderea beneficiară funcționează, din cauza nivelului investițiilor deja efectuate de întreprinderea beneficiară cu sprijinul public (efectul de împingere). Motivul pentru aceasta decizie este faptul că investițiile deja efectuate reduc rentabilitatea actuală sau viitoare a pieței afectate. Prin urmare, consumatorii vor avea de suferit pe termen scurt, mediu și lung, prin reducerea concurenței și inovării pe piața afectată, o reducere care, după toate probabilitățile, va duce, de asemenea, la prețuri mai mari.

Întreprinderile care beneficiază de ajutor de stat pot utiliza resursele publice în acțiuni anticoncurențiale. Aceste acțiuni pot lua forma de prețuri de ruinare sau alte acțiuni care

vizează excluderea concurenților actuali sau prevenirea intrării potențialilor concurenți pe piețele în care se operează.

În plus, acordarea ajutorului de stat generează dinamica negativă pentru bugetul autorității publice care acordă, cum ar fi „căutătorii de chirie” (companii care investesc resurse în încercarea de a obține un ajutor de stat din partea autorităților publice). În cele din urmă, în plus față de efectele negative asupra concurenței, ajutorul de stat implică un cost semnificativ de oportunitate pentru autoritățile publice ce îl acordă, deoarece implică un transfer de resurse publice limitate, de multe ori către firme ineficiente sau proiecte eșuate, în loc să fie investite în educație, sănătate sau servicii sociale.

2. Pericolul neonorării angajamentelor prevăzute în acordurile internaționale

În conformitate cu Acordul de Asociere, Republica Moldova și-a asumat angajamente în domeniul ajutorului de stat. Aceleași angajamente au fost asumate și prin alte acte internaționale. Astfel, prin ratificarea Acordului de amendare și aderare la CEFTA, Republica Moldova a acceptat faptul că orice ajutor acordat de către o parte sau din resursele statului, indiferent de forma lui, care distorsionează sau amenință să distorsioneze concurența prin favorizarea anumitor bunuri, în măsura în care poate afecta comerțul dintre partea implicată și alte părți ale acestui Acord, va fi incompatibil cu funcționarea corespunzătoare a Acordului. În afară de acordurile internaționale care conțin prevederi directe referitor la ajutoarele de stat, Republica Moldova a ratificat o serie de acte internaționale care vizează diverse forme ale ajutoarelor de stat.

Nerespectarea acestor obligații poate duce la aplicarea unor măsuri de represalii, de care, de regulă suferă cele mai competitive ramuri, orientate spre export. Totodată, aceasta poate influența negativ procesul de integrare europeană a Republicii Moldova, precum și crearea unei imagini nefavorabile a țării pe plan internațional.

3. Riscul utilizării ineficiente a resurselor publice

Resursele publice sunt limitate și ele trebuie alocate astfel încât să satisfacă nevoile prioritare ale țării. În cazul unui mecanism de acordare a ajutorului de stat cu performanță scăzută, are loc o alocare ineficientă a resurselor publice. Dacă resursele nu sunt alocate conform unor obiective clar stabilite are loc dispersarea eforturilor statului. Ca urmare, resursele statului nu sunt direcționate către acele obiective cu impact semnificativ, care pot produce efecte benefice de interes general. În lipsa unei analize economice adecvate pot fi acordate ajutoare ilegale sau ajutoarele de stat pot fi utilizate abuziv. Aceasta poate contribui la distorsionarea durabilă a concurenței, la accentuarea semnificativă a disparităților sociale și/sau regionale și/sau generarea efectelor negative asupra mediului concurențial.

27. În vederea realizării prevederilor Acordului de Asociere, în domeniul relațiilor internaționale, accentele urmează a fi puse pe dezvoltarea parteneriatelor bilaterale cu autoritățile de concurență din statele membre ale Uniunii Europene, cât și în cadrul structurilor internaționale și regionale de profil, pentru facilitarea procesului de transfer al cunoștințelor și bunelor practici în domeniul concurenței și ajutorului de stat. Pe plan extern, Consiliul Concurenței trebuie să identifice un mecanism eficient de schimb de informații și de experiență în relațiile cu organizațiile și instituțiile internaționale de profil. Consiliul Concurenței al Republicii Moldova este autoritatea națională de concurență și este responsabilă de de cooperarea cu alte autorități de concurență din lume. Întru implementarea eficientă a prevederilor Acordului de Asociere, obiectivul major al Consiliului Concurenței este de a realiza studii utile, dar și participarea în domeniul cercetărilor de specialitate în parteneriat cu alte autorități de concurență din Uniunea Europeană, organizațiile internaționale întru identificarea barierelor concurențiale și promovarea unor acțiuni în conformitate cu standardele europene și cele internaționale.

Stabilirea și dezvoltarea continuă a relațiilor de colaborare internațională este condiționată de necesitățile și obiectivele centrale de dezvoltare ale instituției pentru a fi eficace pe plan național și internațional.

2. Scopul și obiectivele Programului

28. Un mediu concurențial atractiv pentru agenții economici are o influență directă asupra creșterii competitivității Republicii Moldova. Concurența este un motor al economiei, care asigură alocarea resurselor în cel mai eficient mod, având un impact semnificativ asupra sporirii calității și diversității bunurilor, serviciilor oferite consumatorilor, promovării inovației și implementării de noi tehnologii. Mediul concurențial sănătos contribuie semnificativ la depășirea crizelor economice prin corectarea dezechilibrelor pieței. Astfel, politicile în domeniul concurenței, armonizate la cele mai bune practici europene, contribuie la creșterea bunăstării întregii societăți.

29. În acest context, *scopul Programului* îl reprezintă dezvoltarea unui mediu concurențial loial în vederea creșterii competitivității Republicii Moldova, sporirea calității și diversității bunurilor și serviciilor, promovării inovației și implementării de noi tehnologii, contribuind direct la creșterea bunăstării consumatorilor.

30. În Program sunt trasate obiectivele generale, obiectivele specifice și acțiunile ce urmează a fi întreprinse pentru realizarea acestor obiective.

31. *Obiectivele generale ale Programului* reies din scop, provocările și problemele identificate, după cum urmează:

- 1) Asigurarea unui mediu de afaceri adecvat principiilor economiei de piață și concurenței loiale pentru a oferi aplicarea eficientă a principiilor de concurență
- 2) Instituirea unui mecanism performant în domeniul acordării ajutorului de stat
- 3) Consolidarea capacităților instituționale ale Consiliului Concurenței

32. *Obiectivele specifice ale Programului* se referă la

- 1) Promovarea eliminării barierelor de reglementare anticoncurențiale și deschiderea pieței către concurență
- 2) Dezvoltarea diferitor instrumente de aplicare a politicilor concurențiale
- 3) Promovarea culturii concurențiale în cadrul societății
- 4) Alinierea ajutoarelor de stat existente cu prevederile acquis-ului comunitar în materie de ajutor de stat
- 5) Îmbunătățirea transparenței mecanismului acordării ajutorului de stat
- 6) Fundamentarea deciziei acordării sprijinului de stat pe o analiză economică a impactului acestuia
- 7) Dezvoltarea parteneriatelor și cooperării la nivel internațional.

3. Descrierea acțiunilor

33. Asigurarea protecției concurenței loiale, ține de competența statului, conform art. 126, alin. 2, lit. b) din Constituția Republicii Moldova. În acest context, toate autoritățile publice sunt obligate să promoveze concurența loială și să mențină un mediu concurențial normal. Aceasta se va realiza prin introducerea competențelor de dezvoltare a concurenței și liberalizarea piețelor în prioritățile de activitate a autorităților publice (administrației publice centrale și locale, autonome) și implementarea indicatorilor de performanță din domeniul concurențial în cadrul acestor autorități. Pe această bază se va asigura abordarea complexă, multilaterală și responsabilă a autorităților publice în vederea realizării prevederilor constituționale în materie de concurență.

34. Reducerea influenței statului asupra economiei, înlăturarea barierelor anticoncurențiale și liberalizarea piețelor va fi realizată prin mai multe modalități, inclusiv prin reexaminarea conținutului Hotărârii Guvernului nr. 582 din 17.08.1995 cu privire la reglementarea monopolurilor, în vederea excluderii din Hotărârea de Guvern a sectoarelor economice (stabilite în prezent ca monopoluri) pentru a fi deschise concurenței. Pentru argumentarea identificării acestora, trebuie efectuată o analiză complexă a lor, realizate discuții publice privind oportunitatea și modalitatea de deschidere sectoarelor respective către concurență, promovate modificările în Hotărârea de Guvern. În sectoarele economice unde

nu este posibilă deschiderea lor către concurență, urmează de clarificat rolul și statutul acestora, introducându-se reglementări speciale la formarea prețurilor și tarifelor, realizarea volumelor și calității serviciilor, respectarea condițiilor de deservire și normelor de consum.

35. În vederea dereglementării piețelor și înlăturării barierelor anticoncurențiale urmează de realizat acțiuni pe diferite piețe, după cum urmează:

Industria alimentară și comerțul cu amănuntul a produselor alimentare

- a) Revizuirea listei produselor social importante menționate în anexa 3 la Hotărârea Guvernului nr. 547 din 04.08.1995.
- b) Excluderea marjei comerciale la unele produse alimentare.

Piața telecomunicațiilor

- a) Facilitarea accesului la rețelele (cablurile) subterane de telecomunicații aflate în proprietatea Statului (asupra cărora este un monopol natural) și asigurarea accesului echitabil și transparent la infrastructură pentru toți jucătorii de pe piață.
- b) Stabilirea unui tarif fix și echitabil pentru toți agenții economici indiferent de forma organizatorică

Piața transporturilor

- a) Modificarea pct. 20 din Regulamentul transporturilor de călători și bagaje aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 854 din 28.07.2006 în vederea modificării prevederii cu privire la atribuirea rutelor și curselor noi în baza satisfacerii „cerințele populației în transporturi”.
- b) Până în prezent în Republica Moldova nu există un act normativ special care ar reglementa raporturile juridice apărute pe piața serviciilor de transport în regim de taxi. Deși instanțele judecătorești aplică dispozițiile Legii privind protecția consumatorilor, nr. 105 din 13.03.2003, și ale Regulamentului transporturilor auto de călători și bagaje, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 854 din 2006, normele date nu acoperă toate aspectele relațiilor juridice stabilite între părți. În acest sens, este necesar de aproba un act normativ care să reglementeze toate relațiile ce pot apărea în prestarea serviciilor de transport în regim de taxi.
- c) Liberalizarea pieței serviciilor de transport feroviar în separarea activității de deținere a infrastructurii și de activitatea de prestare a serviciilor de transport feroviar a călătorilor și mărfurilor.
- d) Adoptarea unui Cod Aerian, care să înglobeze toate relațiile ce deriva din transportul aerian. La adoptarea acestui cod este necesar să se țină cont de reglementările internaționale din acest domeniu, dat fiind faptul că în Republica Moldova, transportul aerian este aproape în întregime transfrontalier.
- e) Republica Moldova odată cu semnarea Acordului de Asociere și-a asumat un șir de angajamente, care urmează a fi îndeplinite pentru a putea adera la Uniunea Europeană. Astfel, urmează a fi adoptate un șir de acte normative în domeniul transportului, pentru a aduce legislația națională la prevederile acquis-ului comunitar

Piața serviciilor bancare

- a) Îmbunătățirea fluxului de informații între participanții la piață (crearea unor centre de informare, creșterea gradului de promovare de către bănci a produselor oferite, crearea unei baze de date virtuale cuprinzând totalitatea programelor de finanțare disponibile etc.).
- b) Punerea în aplicare a cerințelor privind adecvarea capitalului și de gestionare a riscurilor.

Sectorul energetic

- a) Integrarea piețelor și convergența în materie de reglementare în sectorul energetic, ținând seama de necesitatea de a asigura competitivitatea și accesul la energie sigură, durabilă din punct de vedere ecologic și la prețuri accesibile.
- b) Realizarea controlului subvențiilor și evitarea subvenționării încrucișate

- c) Eliminarea barierelor nejustificate la intrarea pe piață a comercializării produselor petroliere, aceste bariere sunt reprezentate de taxa de licență care este plătită către ANRE, taxă ce nu se regăsește în mod uzual în țările vecine.
 - d) Reducerea cuantumului capitalului propriu stabilit prin legislație și micșorarea volumului minim a spațiilor de stocare prevăzut de legislație.
 - e) Lliberalizarea procesului de calcul la combustibil și încetarea de a mai solicita companiilor petroliere să furnizeze autorității naționale de reglementare calculele în legătură cu schimbarea prețului înainte de aplicarea acestuia.
 - a) Reforma eliminării licențelor în sectorul cu ridicata și cu amănuntul de păcur
- Comerțul cu ridicata a lemnului, a materialelor de construcție și echipamentelor sanitare*
- a) Reexaminarea mecanismului de monitorizare a prețurilor medii la materialele de construcții.
 - b) Anularea marjei comerciale la ciment.

Piața asigurărilor - revizuirea Regulamentului privind metoda de calcul al primei de asigurare de bază și a coeficienților de rectificare aferenți asigurării obligatorii de răspundere civilă auto, aprobat prin Hotărârea CNPF nr.26/10 din 13.06.2013, în vederea asigurării unor tarife pentru serviciile obligatorii de asigurare civilă auto justificate din punct de vedere economic, conform normelor europene

Sectorul farmaceutic

- a) Înlăturarea prevederilor de stabilire administrativă de către autorități a prețurilor de producție practicate de agenții economici și înlocuirea acestei practici cu declararea și înregistrarea liberă în Catalog de către agenții economici a prețurilor de import.
- b) Modificarea legislației ce restricționează marja de profit al producătorilor autohtoni.
- c) Excluderea prevederilor care reglementează spațiul dintre farmacii și numărul-limită a locuitorilor cărora le revin o farmacie.
- d) Simplificarea procedurilor de obținere a licențelor la importul de medicamente.

Piața cercetare-dezvoltare

- a) Îmbunătățirea cooperării și a concurenței transnaționale, inclusiv crearea și funcționarea infrastructurilor esențiale din domeniul cercetării
- b) Eficientizarea organizațiilor care realizează și selectează proiecte de cercetare.
- c) Instituirea unui program de acțiuni de sprijin indirect pentru cercetare, precum pregătirea cercetătorilor și inginerilor în problematica drepturilor industriale și a proprietății intelectuale.
- d) Dezvoltarea parteneriatelor public-privat în știință și tehnologie prin crearea unor centre de competență, platforme tehnologice, parcuri științifice, cât și a unor interfețe specializate între cererea și oferta de Cercetare Dezvoltare și Inovare.

Comerț

- a) Revizuirea registrului obiectelor de proprietate intelectuală în baza căruia este restricționat importuri de branduri pe teritoriul RM
- b) Revizuirea cerințelor față de întreprinderile ce activează în domeniul comercializării resturilor de deșeuri de metale feroase și neferoase prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 1284 din 02.10.2002.
- c) Simplificarea procesului de obținere a autorizației de comerț cu amănuntul.

Sectorul turismului

- a) Modificarea legislației din domeniul turismului, astfel încât Agenția Turismului să dispună de pârghiile necesare pentru a putea aplica sistemul național și indicatorii de clasificare tuturor agenților economici care prestează servicii de cazare (hoteluri)
- b) Pentru o transparență și eficacitate mai mare este necesar ca prețurile (inclusiv la arendă), vânzările sau costurile gestionarilor să fie publicate la terenuri/spații/infrastructura cu funcționalitate turistică. Astfel, se va diminua posibilitatea de favorizare/discriminare din partea APL.

Piața serviciilor poștale și de curierat - înlăturarea drepturilor exclusive de care dispune ÎS „Poșta Moldovei”, liberalizând astfel piața serviciilor poștale.

36. Un grad ridicat de concurență poate îmbunătăți performanța economică a Republicii Moldova, să deschidă oportunități de afaceri și investiții, reducând costul bunurilor și serviciilor la nivelul întregii economii. Totuși, numeroase acte normative restricționează concurența pe piață, în special cele cu privire la atribuirea unor drepturi exclusive. Multe dintre acestea depășesc sfera necesarului pentru a atinge obiectivele propriei politici. Acordarea de drepturi exclusive, mai ales pe termen lung, constituie un mijloc de încurajare a investițiilor substanțiale în infrastructură care nu ar fi realizate fără acest stimulent. Drepturile exclusive reprezintă din multe puncte de vedere bariera supremă în calea intrării pe piață și pot conduce la stabilirea de prețuri de monopol și alte probleme asociate cu exercitarea puterii de piață. Aceste urmări nu pot fi evitate în totalitate prin reglementări, deoarece autoritățile de reglementare adesea nu reușesc să atingă nivelul de succes în împiedicarea exercitării puterii de piață și în protejarea consumatorilor sau ating un nivel prea scăzut. De aceea, asemenea drepturi ar trebui limitate și stabilite doar după o analiză a tarifelor practicate, a duratei drepturilor și a căilor alternative de atingere a acelorași obiective.

37. În vederea simplificării procedurii de notificare a autorității de concurență cu privire la existența unui presupus caz de încălcare a legislației din domeniul concurenței, este necesară reducerea la minim a cerințelor stabilite în Formularul de plângere privind acțiunile concurențiale, precum și evitarea respingerii plângerii pentru motive formale.

38. Pentru a îmbunătăți procesul de evidență a concentrărilor economice vor fi elaborate metodologii, instrucțiuni, regulamente pentru a stabili termenii și condițiile de analizare a tranzacțiilor nenotificate.

39. În Republica Moldova, cultura concurențială este la un nivel redus. Iar pentru ca cultura concurențială să fie dezvoltată este necesar ca politica concurenței să fie cunoscută și înțeleasă de toți cei care sunt implicați în viața social-economică. Cultura concurențială se dobândește în timp, printr-o serie de acțiuni și măsuri menite să conducă la îndeplinirea acestor cerințe. Aici trebuie să intervină rolul Consiliului de Concurență care trebuie să dezvolte o activitate semnificativă în acest sens. Din aceste considerente este necesar, ca publicul larg, mediul de afaceri, dar și toate autoritățile publice, să înțeleagă rolul Consiliului de Concurență în menținerea funcțională a economiei de piață, să cunoască modalitățile prin care acționează acesta și scopul aplicării cu consecvență a regulilor de concurență: crearea și dezvoltarea unui mediu concurențial care să crească bunăstarea consumatorilor și să stimuleze progresul tehnico-științific, încât persoanele fizice și juridice să poată beneficia de avantajele pe care le oferă o concurență corectă.

De asemenea, agenții economici trebuie să fie informați și să cunoască atât modalitățile prin care pot fi protejați de legislație în cazul în care ar putea fi victime ale unor practici anticoncurențiale, cât și riscurile la care se expun în cazul în care încalcă regulile. Ei trebuie să conștientizeze faptul că numai cunoașterea îndeaproape a legislației le poate oferi protecția în fața legii: în primul rând pentru a ști care sunt acele practici interzise și a nu le încălca, în felul acesta evitând amenzi și sancțiuni; apoi, ori de câte ori se simt amenințați pe piață de acțiunile unor întreprinderi care încalcă legea, pot depune plângere în scopul încetării acestor practici care le prejudiciază activitatea. Deși aceste principii se aplică în orice domeniu, în planul concurenței transparența este cerută în mod special, deoarece legislația trebuie înțeleasă ca un cadru de bază de care dispune autoritatea de concurență. Dar principalul aspect este conștientizarea faptului că fără o concurență deschisă și un mod curent și continuu de informare nu există o piață funcțională. Respectarea regulilor unei concurențe libere, deschise și loiale, presupune cunoașterea reglementărilor din acest domeniu, și mai mult decât atât existența unei conștiințe civice, a unui spirit al democrației și al libertății economice.

40. Existența unui spațiu concurențial sănătos depinde în mare parte de faptul ca întreaga societate să perceapă necesitatea promovării și importanței respectării regulilor concurențiale. Autoritatea de concurență este o verigă de bază în promovarea culturii concurențiale. Pe de

altă parte mass-media prin activitatea sa contribuie la informarea și disciplinarea societății în acest domeniu.

41. Transparența informațională constituie unul dintre pilonii de bază în activitatea autorității de concurență și un element esențial în familiarizarea societății cu domeniul concurenței și rezultatele activității autorității de concurență. Aceasta poate fi realizat prin:

- popularizarea deciziilor Plenului Consiliului Concurenței de importanță social-economică și organizarea examinării publice a cazurilor de încălcare a legislației din domeniul concurenței, ajutorului de stat și publicității, pe dosare și investigații finalizate
- intensificarea relațiilor de colaborare cu mass-media
- consultarea și informarea agenților economici prin organizarea de seminare, conferințe, mese rotunde pe subiecte punctuale
- dezvoltarea dialogului cu autoritățile și instituțiile publice de diferit nivel
- organizarea training-urilor, a meselor rotunde, a conferințelor de presă cu reprezentanții corpului judecătoresc, societății civile, comunității de experți, mediului academic, mass media în vederea consolidării cunoștințelor în domeniul concurenței, ajutorului de stat și publicității
- elaborarea și implementarea unei curricule obligatorii din domeniul concurenței în cadrul facultăților cu profil economic, juridic și administrație publică
- colaborarea cu instituțiile de învățământ superior cu implicarea studenților facultăților de drept și economie în activitatea Consiliului Concurenței,
- elaborarea ghidurilor de informare.

42. Modificarea ajutoarelor de stat existente în conformitate cu prevederile acquisul-ui comunitar, în conformitate cu obligațiunile asumate de armonizare a legislației în domeniul ajutorului de stat, acest proces va include următoarele subacțiuni

- Identificarea tuturor schemelor existente de ajutor de stat ce nu corespund cerințelor legislației în domeniu
- Identificarea actelor normative ce vin în contradicție cu legislația în domeniul ajutorului de stat
- Elaborarea propunerilor de modificare a legislației și prezentarea acestora spre aprobare.
- Oferirea, de către Consiliul Concurenței a suportului necesar Autorităților Publice Centrale și Locale, în vederea realizării alinierii legislației conexe domeniilor de care sunt responsabile la cerințele legislației în domeniul ajutorului de stat.

43. În vederea asigurării transparenței acordării și utilizării ajutorului de stat, un pas important în asigurarea transparenței acordării și utilizării sprijinului statului este transpunerea Directivei 2006/111/CE a Comisiei Europene din 16.11.2006 privind relațiile financiare dintre statele membre și întreprinderile publice, precum și transparența relațiilor financiare din cadrul anumitor întreprinderi. Acest fapt ce va oferi posibilitatea utilizării unor mecanisme de evidență separată a fluxurilor de mijloace după genurile de activitate, prin urmare făcând posibilă monitorizarea utilizării conform obiectivelor a resurselor acordate de stat.

44. Utilizarea Sistemului informațional automatizat “Registrul ajutorului de stat” de către toți furnizorii – pentru a avea o imagine cât mai relevantă asupra acordării și utilizării ajutorului de stat, va fi implementat pe larg SIRASM. Fiecare furnizor de ajutor de stat va avea contul său prin intermediul căruia vor fi raportate și notificate ajutoarele de stat. Acest fapt va facilita procesul de autorizare și monitorizare a ajutorului de stat și va duce la economisirea resurselor publice datorită procedurilor desfășurate în mod electronic. Prin asigurarea accesului tuturor furnizorilor de ajutor de stat la SIRASM vor fi atinse următoarele obiective:

- acordarea necesarului de informație relevantă domeniului la nivel central, raional/municipal și instituțional, precum și specialiștilor din domeniu și publicului

interesat (actele normative, rapoarte, practica judiciară etc.) în vederea promovării culturii concurențiale;

- acordarea de suport conducătorilor de instituții, responsabililor din raioane, personalului ministerelor în monitorizarea, prognozarea situației și luarea deciziilor;
- asigurarea vizualizării informației stocate (cu diferite niveluri de acces), generarea de rapoarte predefinite și specifice.

45. Implementarea mecanismului de atribuire a gestiunii patrimoniului public în baza concursurilor deschise, transparente și necondiționate - doar prin transparentizarea atribuirii gestiunii patrimoniului public va fi asigurată stoparea gestiunii ineficiente a acestuia. Atribuirea prestării serviciilor de interes economic general în mod discreționar trebuie înlocuită cu practicarea concursurilor deschise și transparente, în baza indicatorilor de performanță stabiliți în prealabil. Un mecanism prompt pentru realizarea acestei acțiuni este parteneriatul public-privat, care posedă deja un cadru normativ relevant. Valorificarea acestui mecanism va contribui atât la atragerea masivă a investițiilor, cât și la asigurarea prestării serviciilor de interes economic general calitativ și eficient.

46. Completarea cadrului normativ în vederea obligativității fundamentării deciziei acordării sprijinului statului pe o analiză economică a impactului acestuia - în actele normative de a fi stipulat obligativitatea efectuării unei analize economice privind impactul măsurii de sprijin acordate de către stat asupra mediului concurențial, fără a aduce atingere necesității de a notifica măsurile de ajutor de stat la Consiliul Concurenței, astfel încât acesta din urmă să poată verifica aplicarea corectă a analizei compatibilității prevăzute de legislația privind ajutorul de stat.

La acordarea măsurilor de sprijin, furnizorii vor ține cont de următoarele aspecte

- identificarea sectoarelor cheie ale economiei naționale, cu luarea în considerare a potențialului de care dispune, precum și, într-un sens mai larg, cu perspectivele previzibile zonale ale economiei;
- raportarea la prioritățile sociale: demografie, calitatea vieții, instruire (la nivel mediu și elitar), cultură, circulația persoanelor (turism, transport), protecția mediului etc.;
- realizarea dezvoltării durabile, care să asigure satisfacerea necesităților social-economice;
- selectarea resurselor financiare ce pot fi mobilizate pentru susținerea proiectelor considerate prioritare;
- analiza fezabilității, a proiectelor investiționale (după caz), în vederea acordării sprijinului strict în conformitate cu necesitățile reale;
- evaluarea impactului ajutorului de stat precum analiza ex ante și ex post;
- ajutorul de stat ar trebui să se concentreze mai mult pe obiective orizontale decât pe sectoare-cheie ale economiei (care ar trebui să funcționeze în mod corespunzător, fără sprijin public);
- corelarea duratei și intensității ajutorului de stat cu durata de recuperare a investițiilor.

47. Orice sprijin de stat, indiferent de cine este furnizor, beneficiar, de mărimea sau durata ajutorului, trebuie să fie acordat în baza unor obiective de interes comun clar definite, care să fie în concordanță cu Strategia Națională de Dezvoltare a Republicii Moldova 2012 – 2020. Astfel, există o serie de priorități care urmează a fi sprijinite din surse de stat, cum ar fi:

- dezvoltarea echilibrată și durabilă în toate regiunile de dezvoltare ale Republicii Moldova;
- crearea unui sistem eficient de management de mediu, care să contribuie la creșterea calității factorilor de mediu și să asigure populației dreptul la un mediu natural curat, sănătos și durabil;
- asigurarea securității energetice, sporirea eficienței energetice și utilizarea surselor regenerabile de energie;

- prestarea serviciilor de interes economic general de calitate înaltă (apă și canalizare, salubritate, serviciul de poștă universal, transportul public, servicii de sănătate);
- racordarea sistemului educațional la cerințele pieței forței de muncă, în scopul sporirii productivității forței de muncă și majorării ratei de ocupare în economie.

Prioritățile identificate și măsurile de punere în practică sunt axate pe domeniile unde se consideră absolut necesară intervenția Statului prin sprijin financiar care poate fi de natura ajutorului de stat. Sprijinul financiar de natura ajutorului de stat se va acorda prin respectarea prevalenței regulilor de ajutor de stat asupra altor reglementări.

48. Întărirea capacității instituționale în domeniul ajutorului de stat la autoritățile publice locale și centrale - pentru realizarea acestei acțiuni este necesară implicarea instituțiilor de toate nivelele. Conform Legii cu privire la ajutorul de stat nr.139 din 15.06.2015, fiecare furnizor de ajutor de stat desemnează o persoană responsabilă de implementarea legislației în domeniul ajutorului de stat în cadrul instituției sale. Pentru ca toate aspectele ce țin de ajutor de stat să fie gestionate corespunzător, este nevoie ca persoanele responsabile să fie bine instruite atât în domeniul concurenței și ajutorului de stat, cât și în analiza economică. Prin urmare, va fi propusă introducerea, în cadrul mecanismelor de instruire a funcționarilor publici, a unui șir de seminare în domeniul concurenței și ajutorului de stat.

49. Elaborarea, menținerea și ajustarea în continuare a Strategiei instruire a funcționarilor din cadrul Consiliului Concurenței și a planurilor anuale, astfel încât ele să reflecte în întregime necesitățile Consiliului Concurenței. Cele mai reușite activități de dezvoltare au îmbinat instruirea formală în săli, cu experiența practică la locul de muncă. Această practică ar trebui utilizată cât mai mult posibil în viitoarele activități de instruire.

50. Un accent deosebit ar trebui pus pe instruirea on-line și instruirea la distanță, fiind considerate o soluție optimă pentru instruirea și dezvoltarea profesională continuă calitativă a funcționarilor publici, având și cheltuieli/costuri minime.

51. Toate metodele de instruire, inclusiv studiarea de sine stătătoare, folosirea instruirii bazate pe tehnologiile informaționale, exemple practice și formarea continuă, precum și seminarele ocazionale trebuie extinse și oferite personalului ca alternative la învățarea formală în auditoriu. Astfel, personalul CC ar avea o înțelegere mai clară a legăturilor dintre instruire și viitoarea dezvoltare a carierei profesionale.

52. Atragerea formatorilor străini în domeniul concurenței, ajutorului de stat și publicității. În Republica Moldova lipsesc formatorii potriviți, cu experiență practică concretă de control în domeniul concurenței și ajutorului de stat. De aceea cea mai bună experiență o putem prelua de la partenerii noștri din UE și țările CSI, cu care colaborăm și care ne oferă instruire gratis în domeniu, cum ar fi Ungaria, România, Georgia, Rusia etc.

53. Crearea și dezvoltarea unui grup-țintă de formatori din rândul angajaților CC pentru a elabora și a oferi instruire profesională personalului. O altă experiență bună ar putea fi constituirea unei echipe interne de formatori în frunte cu Plenul Consiliului Concurenței. Identificarea unui număr mic de personal din cadrul CC cu diferite aptitudini specializate în concurență și ajutor de stat, care ar putea fi instruiți ca formatori în domeniul concurenței și ajutorului de stat.

54. În contextul modernizării Republicii Moldova și a implementării prevederilor Acordului de Asociere, consolidarea capacităților Consiliului Concurenței are o importanță vitală. Pentru a asigura un mediu concurențial atractiv și funcțional, finanțarea, asistența tehnică și parteneriatul cu autoritățile de concurență de peste hotare reprezintă componente nu doar necesare, dar imperative. În acest sens, se va activa relațiile de cooperare cu instituțiile externe, prin identificarea partenerilor de dezvoltare și a soluțiilor de colaborare eficiente, în baza priorităților și obiectivelor stabilite.

55. Pentru perioada 2015-2020, Consiliul Concurenței își propune să intensifice comunicarea și cooperarea cu instituțiile de concurență din statele membre ale Uniunii Europene, participând în comun la programe privind formarea mediului concurențial loial, cercetarea și dezvoltarea, schimbul de experiență, asistența tehnică, promovarea culturii concurențiale, eliminarea barierelor concurențiale, liberalizarea piețelor și integrarea

Republicii Moldova în spațiul economic european. În acest scop, vor fi utilizate instrumente eficiente de schimb de informații în relațiile cu autoritățile de concurență de peste hotare, organizațiile și instituțiile internaționale de profil.

56. În vederea extinderii, coordonării și monitorizării asistenței oficiale pentru dezvoltare, oferită de comunitatea donatorilor externi, va fi desfășurată cercetarea permanentă a programelor în derulare, a anunțurilor de proiecte și a activității autorităților cu atribuții de reglementare antitrust. În baza ofertelor relevante identificate, Consiliul Concurenței, alături de autoritățile partenere, va aplica la programele de finanțare și dezvoltare în domeniul concurenței și ajutorului de stat.

57. Pentru a atinge obiectivele de implementare a legislației concurențiale, Consiliul va promova bunele practici și necesitatea convergenței politicilor de concurență prin găzduirea și participarea la seminare și conferințe internaționale, mese rotunde, ateliere de lucru, concursuri tematice și alte evenimente care vor favoriza schimbul de experiență cu organizațiile și partenerii externi. Calitatea de membru în cadrul forumurilor și a rețelelor internaționale cum ar fi ECCN (Rețeaua de Concurență a Comunității Energetice) sau ICN (Rețeaua Internațională de Concurență) va contribui la diseminarea celor mai recente metode și proceduri din domeniul legislației concurențiale, facilitând cooperarea dintre structurile de profil, în interesul consumatorilor și al mediului de afaceri. În afara comunicării dinamice cu membrii ICN privind progresele înregistrate de autoritățile partenere, Consiliul Concurenței va continua să participe, respectând standardele de confidențialitate, la schimbul de informații necesare pentru îmbunătățirea calității investigațiilor și a tehnicilor de identificare a practicilor anticoncurențiale.

58. Tranziția la economia de piață a evidențiat necesitatea concurenței sănătoase în afaceri și, totodată, rolul tot mai important al instituțiilor antitrust. Creșterea eficienței instituționale a autorităților publice de cele mai multe ori generează și creșterea vizibilității. În acest context, Consiliul Concurenței va trebui să-și consolideze aportul la publicațiile, cercetările și lucrările internaționale din domeniu, precum și să-și pronunțe mai activ poziția oficială în chestiunile de impact regional asupra mediului concurențial. La promovarea imaginii și poziției autorității contribuie substanțial parteneriatul cu Centrul Regional de Concurență al OCDE din Budapesta, care oferă Consiliului oportunități de participare la procesele majore din regiune și, implicit, de parteneriat cu structurile similare din statele membre ale Uniunii Europene. La fel, Consiliul Concurenței participă activ la activitățile promovate de OMC, accentul fiind pus pe promovarea politicii concurențiale prin dialog și schimb de opinii cu privire la probleme de politică și de executare mai largi, iar în unele cazuri, prin implementarea unor practici recomandate.

59. O pondere considerabilă în cadrul relațiilor internaționale ale Consiliului Concurenței vor continua să o reprezinte colaborarea cu Grupul Băncii Mondiale (GBM). Prin intermediul celui de-al doilea Proiect pentru Ameliorarea Competitivității (CEP II), urmează să fie realizate activități menite să promoveze concurența prin identificarea barierelor pentru concurență în acele sectoare sau piețe unde lipsa condițiilor competitive împiedică dezvoltarea concurenței întreprinderilor la nivel local și internațional.

60. Datorită faptului că Republica Moldova a trecut de la o economie planificată la demonopolizare și liberalizare a pieței, la fel ca și alte țări din spațiul CSI, Consiliul Concurenței va colabora și în continuare cu Consiliul Interstatal pentru Politica Antimonopol al statelor CSI și Serviciul Antimonopol al Federației Ruse, participând în comun la seminarele, grupurile de lucru și studiile de piață cu privire la concurența pe piața farmaceutică, petrolieră, imobiliară, a telecomunicațiilor, ș.a.

61. Cooperarea internațională în domeniul liberalizării piețelor și eliminării barierelor instituționale și legislative este esențială pentru stimularea creșterii economice. În scopul aprofundării și diversificării relațiilor de cooperare cu autoritățile de profil, Consiliul Concurenței va încheia acorduri bilaterale și multilaterale, precum și va asigura monitorizarea continuă a realizării prevederilor acordurilor stabilite. Un rol prioritar îl va avea valorificarea raporturilor de parteneriat strategic cu instituțiile similare din Armenia,

Austria, Bulgaria, Estonia, Slovacia, România, Ungaria și totodată, încheierea noilor acorduri cu alte autorități din statele europene precum Cehia, Polonia și Ucraina

4. Etapele și termenele de implementare

62. Programul național stabilește o viziune pe termen lung pentru asigurarea realizării obiectivelor stabilite și acțiunilor planificate. Programul va fi realizat în 2 etape: prima etapă va cuprinde perioada 2015-2017, iar a doua etapă se va referi la perioada de timp 2018-2020. Pentru fiecare etapă va fi elaborat un plan de acțiuni. În 2017 va fi realizată o evaluare intermediară privind implementarea Programului.

63. În contextul asigurării implementării depline a obiectivelor specifice ale Programului și în baza rezultatelor evaluării intermediare din 2017, se va elabora al doilea plan de acțiuni.

64. Termenele de realizare a acțiunilor planificate, responsabilii și indicatorii de progres sunt stipulate în Planul de acțiuni.

5. Responsabilii de implementare

65. Fiecare acțiune are responsabil de implementare, fiind susținut de diferiți parteneri instituționali, după cum urmează: Parlament, Guvern, ministere, agenții de stat, autorități publice locale.

66. Consiliul Concurenței va implementa acțiunile ce îi revin în conformitate cu competențele stabilite de legislația în vigoare. În același timp, la activitățile unde responsabili vor fi alte autorități și instituții, conform atribuțiilor și competențelor deținute (în special care se referă de liberalizarea și dereglementarea piețelor), Consiliul Concurenței va fi partenerul instituțional al acestora.

67. În procesul de implementare a prezentului Program, autoritățile responsabile vor colabora cu alte autorități publice centrale și locale, organizațiile neguvernamentale și profesionale, mediul academic, comunitatea de experți, mass-media, precum și cu partenerii internaționali de dezvoltare ai Republicii Moldova.

6. Estimarea generală a costurilor

68. Implementarea Programului va solicita cheltuieli. Finanțarea activităților de implementare a prezentului Program se va efectua din contul și în limitele mijloacelor financiare prevăzute anual în bugetele autorităților și instituțiilor responsabile de implementare.

69. Alte surse de finanțare potențiale provin din donațiile și granturile oferite în cadrul diferitor proiecte internaționale, de către partenerii de dezvoltare.

7. Rezultatele scontate

70. În urma implementării programului vor fi înregistrate următoarele rezultate:

- *Obținerea unui mediu concurențial normal și creșterea P.I.B.-ului* - numai în cadrul unui mediu concurențial loial este garantată existența competiției între agenții economici. Existența unui mediu concurențial normal dă posibilitatea agenților economici să-și manifeste libera inițiativă, să-și dezvolte producția, să contribuie la progresul tehnic. Odată cu avansarea progresului tehnico-științific și mondializarea vieții economice, intervenția statului în economie poate căpăta o semnificație deosebită. Astfel, în contextul globalizării, efectele unor măsuri de sprijin acordate din resurse de stat depășesc granițele naționale, afectând concurența și comerțul internațional. Un mediu concurențial normal are efecte asupra creșterii bunăstării consumatorului, care obține servicii de calitate la tarife/prețuri stabilite în

conformitate cu legea cererii și a ofertei. În mod practic, aceasta înseamnă reducerea Indicatorului de reglementare a pieței produselor de două ori: de la 2,56 (în prezent, anul 2015) către 2,0 către anul 2020.

- *Utilizarea eficientă a resurselor publice* în cadrul mecanismului ajutorului de stat va contribui la: creștere economică a Republicii Moldova; creșterea bunăstării societății; reabilitarea infrastructurii fizice; susținerea dezvoltării sectorului privat; îmbunătățirea factorilor de mediu și a atractivității turistice; dezvoltare regională echilibrată; creare de noi locuri de muncă, dezvoltarea resurselor umane, promovarea ocupării și a incluziunii sociale și întărirea capacității administrative; servicii de interes economic general calitative; creșterea competitivității economice și dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere.
- *Onorarea angajamentelor prevăzute în Acordurile internaționale* creează premise pentru relații comerciale reciproc avantajoase și sustenabile cu țările Uniunii Europene, precum și pentru dezvoltarea imaginii de țară a Republicii Moldova pe plan extern.

8. Indicatorii de progres și performanță

71. Pentru evaluarea implementării prezentului Program și evaluării rezultatelor realizat sunt stabiliți următorii indicatori:

1. Cadrul normativ-legal ajustat la cerințele principiilor concurențiale și Acordul de Asociere
2. Numărul sectoarelor economice liberalizate
3. Poziția internațională a Republicii Moldova în cadrul rating-urilor internaționale privind dezvoltarea afacerilor și mediul concurențial
4. Numărul de autorități publice care implementează principiile concurențiale în activitatea lor curentă
5. Numărul instituțiilor de învățământ superior ce implementează cursuri în domeniul concurenței
6. Numărul de evenimente publice, training-uri, mese rotunde în vederea promovării culturii concurențiale
7. Numărul schemelor de ajutor de stat identificate
8. Numărul furnizorilor de ajutor de stat conectați la SIRASM
9. Numărul proiectelor internaționale atrase în domeniul concurenței, ajutorului de stat și publicității

9. Procedurile de raportare și evaluare

72. Monitorizarea și evaluarea implementării Programului este în sarcina Consiliului Concurenței. Activitățile de monitorizare a prezentului Program vor avea un caracter continuu, fiind desfășurate pe toată perioada de implementare și vor include colectarea, prelucrarea și analiza datelor de monitorizare, identificare a erorilor sau efectelor neprevăzute, cât și propunerea eventualelor ajustări în măsurile și activitățile planificate.

73. Monitorizarea se va efectua în baza indicatorilor de progres și indicatorilor de rezultate, care vor permite de a urmări și evalua în dinamică realizarea obiectivelor generale stipulate în Program. Activitatea de evaluare a Programului va avea un caracter sistematic, fiind desfășurată pe toată perioada de implementare. Această activitate va include elaborarea, în baza indicatorilor de progres, a rapoartelor anuale și a raportului final de evaluare asupra implementării acestuia.

74. Rapoartele de implementare vor fi făcute publice prin prezentarea acestora în cadrul unor evenimente (conferință de presă, masă rotundă, conferință tematică) și plasate pe pagina web a Consiliului Concurenței. Rapoartele de implementare a Programului vor fi remise oficial în adresa Parlamentului și Guvernului pentru informare și analiză.

10. Planul de acțiuni

№	Denumirea acțiunii	Termen implement.	Responsabili	Parteneri	Indicatori progres.	Costuri, mii lei
Obiectivul specific 1) Promovarea eliminării barierelor de reglementare anticoncurențiale și deschiderea pieței către concurență 						
1.	Introducerea competențelor de dezvoltare a concurenței și liberalizarea piețelor în prioritățile de activitate a autorităților publice 	2015-2016	Guvernul	APL, Consiliul Concurenței	Nr. autorități publice care implementează principiile concurențiale 	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
2.	Implementarea indicatorilor de performanță din domeniul concurențial în cadrul autorităților publice 	din 2016	Guvernul	APL	Nr. indicatori Nr. autorități implementatoare 	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
3.	Reexaminarea conținutului Hotărârii Guvernului nr. 582 din 17.08.1995 cu privire la reglementarea monopolurilor	2015	Guvernul	Ministerele, autoritățile autonome	Nr. de domenii excluse din Hotărârea Guvernului	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
4.	Liberalizarea și înlăturarea barierelor anticoncurențiale în industria alimentară și comerțul cu amănuntul a produselor alimentare	2015-2016	Guvernul	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Consiliul Concurențe	Creșterea vânzărilor și a investițiilor	limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
5.	Dereglementarea și înlăturarea barierelor anticoncurențiale pe piața telecomunicațiilor: - Facilitarea accesului la rețelele (cablurile) subterane de telecomunicații aflate în proprietatea statului. - Stabilirea unui tarif fix și echitabil pentru toți agenții economici indiferent de forma organizatorică.	2015-2016	MTID	Consiliul Concurenței	Scăderea tarifelor	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
6.	Dereglementarea și înlăturarea barierelor	2015-2016	MTID	Consiliul	Piața transporturilor	În limitele bugetelor

Nr	Denumirea acțiunii	Termen implement.	Responsabili	Parteneri	Indicatori progres.	Costuri, mii lei
	antinconcurențiale pe piața transporturilor - Modificarea pct. 20 din Regulamentul transporturilor de călători și bagaje aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 854 din 28.07.2006 - aprobarea unui act normativ care să reglementeze toate relațiile ce pot apărea în prestarea serviciilor de transport în regim de taxi - Liberalizarea pieței serviciilor de transport feroviar prin separarea activității de deținere a infrastructurii și de activitatea de prestare a serviciilor de transport feroviar a călătorilor și mărfurilor. - Adoptarea unui cod aerian, care să înglobeze toate relațiile ce deriva din transportul aerian. - Adoptarea tuturor actelor normative în domeniul transportului, pentru a aduce legislația națională prevederile acquis-ului comunitar			Concurenței	feroviare liberalizată	aprobate ale instituțiilor respective
7.	Dezvoltarea concurenței pe piața serviciilor bancare - Îmbunătățirea fluxului de informații între participanții la piață (crearea unor centre de informare, creșterea gradului de promovare de către bănci a produselor oferite, crearea unei baze de date virtuale cuprinzând totalitatea	2015-2016	BNM	Consiliul Concurenței	Piața serviciilor bancare liberalizată	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective

Nr	Denumirea acțiunii	Termen implement.	Responsabili	Parteneri	Indicatori progres.	Costuri, mii lei
	programelor de finanțare disponibile etc.). - Punerea în aplicare a cerințelor privind adecvarea capitalului și de gestionare a riscurilor.					
8.	Dezvoltarea pieței de energie electrică, gaz, energie termică: - Integrarea piețelor și convergența reglementare, ținând seama de necesitatea de a asigura competitivitatea și accesul la energie sigură, durabilă din punct de vedere ecologic și la prețuri accesibile. - Realizarea controlului subvențiilor și evitarea subvenționării încrucișate - Modificarea Metodologiei de calculare și aplicare a prețurilor la produsele petroliere aprobată prin Hotărârea ANRE nr.263 din 05.10.2007 - Înlăturarea barierelor de intrare pe piața produselor petroliere pentru companiile mai mici prin: a) Facilitarea procedurii de obținere a licenței pe piața produselor petroliere. b) Reducerea cuantumului capitalului propriu stabilit prin legislație. c) Micșorarea volumului minim a spațiilor de stocare prevăzut de legislație.	2015-2016 2016-2017	ANRE ANRE	Ministerul Economiei, Consiliul Concurenței	Scăderea tarifelor Mecanism de subvenționare încrucișate exclusă Mecanism care nu favorizează crearea cartelurilor pe piața produselor petroliere Numărul de importatori pe piața produselor petroliere	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective

№	Denumirea acțiunii	Termen implement.	Responsabili	Parteneri	Indicatori progres.	Costuri, mii lei
9.	Dereglementarea și înlăturarea barierelor antinconcurențiale pe piața asigurărilor prin revizuirea Regulamentului privind metoda de calcul al primei de asigurare de bază și a coeficienților de rectificare aferenți asigurării obligatorii de răspundere civilă auto	2015-2016	CNPF	Consiliul Concurenței	Piața serviciilor de asigurare liberalizată	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
10.	Libealizarea și înlăturarea barierelor antinconcurențiale pe piața farmaceutică, inclusiv: - Înlăturarea stabilirii de către autorități a prețurilor de producție practicate de agenții economici și înlocuirea acestei practici cu declararea și înregistrarea liberă în Catalog de către ag. ec. a prețurilor de import. - Aplicarea politicilor de diversificare a piețelor medicamentelor autohtone. - Modificarea legislației ce restricționează marja de profit al producătorilor autohtoni.	2015-2016	Ministerul Sănătății	Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale, Consiliul Concurenței	Piața farmaceutică liberalizată 	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
11.	Dereglementarea pieței și înlăturarea barierelor antinconcurențiale pe piața audio-vizualului		CCA	Consiliul Concurenței	Piața audio-vizualului liberalizată	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
12.	Dereglementarea și înlăturarea barierelor antinconcurențiale pe piața cercetare-dezvoltare	2015-2016	Ministerul Educației	Consiliul Concurenței	Piață liberalizată	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
13.	Dereglementarea și înlăturarea barierelor antinconcurențiale în domeniul comerțului:	2015-2016	Ministerul Economiei, Serviciul	Consiliul Concurenței		În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective

№	Denumirea acțiunii	Termen implement.	Responsabili	Parteneri	Indicatori progres.	Costuri, mii lei
	- Revizuirea registrului obiectelor de proprietate intelectuală în baza căruia este restricționat importuri de branduri pe teritoriul RM - Revizuirea listei produselor social importante menționate în anexa 3 la Hotărârea Guvernului nr. 547 din 04.08.1995 - Revizuirea cerințelor față de întreprinderile ce activează în domeniul comercializării resturilor de deșeuri de metale feroase și neferoase prevăzute de Hotărârea Guvernului nr. 1284 din 02.10.2002 - Simplificarea procedurii de obținere a autorizației în domeniul comerțului		Vamal, AGEPI		Registru revizuit Lista modificată Regulament modificat Procedură simplificată	
14.	Dereglementarea și înlăturarea barierelor antinconcurențiale în sectorul turistic	2015-2016	Agenția Turismului	Consiliul Concurenței	Piața serviciilor turistice liberalizată	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
15.	Dereglementarea și înlăturarea barierelor antinconcurențiale pe piața serviciilor poștale și de curierat	2015-2016	MTIC.	Consiliul Concurenței	Piața serviciilor poștale și de curierat liberalizată	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
16.	Modificarea actelor normativ-legale referitor la valoarea în vamă a mărfurilor	2016	Ministerul Finanțelor	Consiliul Concurenței	Actele normative modificate	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
17.	Elaborarea și promovarea modificărilor la actele legal-normative referitor la drepturile exclusive ale întreprinderilor cu proprietate publică (de stat și municipală)	2015-2016	Guvernul	Consiliul Concurenței	Cadrul legal modificat	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective

№	Denumirea acțiunii	Termen implement.	Responsabili	Parteneri	Indicatori progres.	Costuri, mii lei
Obiectivul specific 2) Dezvoltarea diferitor mecanisme și instrumente de aplicare a politicilor concurențiale						
18.	Introducerea obligatorie a avizării proiectelor de acte normative și legislative a analizei de impact concurențial 	2016 	Guvernul	Ministerul Economiei, Consiliul Concurenței	Existența și implementarea procedurii respective de avizare	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
19.	Promovarea aplicării politicii de clemență la stabilirea acordurilor anticoncurențiale 	2015-2016	Ministerul Justiției	Consiliul Concurenței	Existenței cadrului legal pentru implementarea politicii de clemență	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
20.	Modificarea legislației concurențiale în vederea aplicării politicii de conciliere	2016	Parlamentul	Guvernul, Consiliul Concurenței	Existenței cadrului legal pentru implementa politicii de conciliere	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
21.	Modificarea legislației concurențiale în vederea implementării mecanismului de informatori la stabilirea acordurilor anticoncurențiale	2016-2017	Parlamentul	Guvernul, Consiliul Concurenței	Modificări la legislația concurențială privind informatorii	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
22.	Introducerea răspunderii contravenționale/penale a persoanelor cu funcție de răspundere din APC/APL care au emis sau sunt responsabili de emiterea deciziilor contrar legislației concurențiale	2016-2017	Parlamentul	Guvernul, Consiliul Concurenței	Existența procedurii pentru răspunderea persoanelor din APC/APL care au emis decizii/ac anticoncurențiale	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
23.	Simplificarea procedurii de notificare a autorității de concurență cu privire la existența unui presupus caz de încălcare a legislației din domeniul concurenței	2015-2016	Consiliul Concurenței		Procedură simplificată 	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
24.	Elaborarea unor metodologii, regulamente (de stabilire a termenilor și condițiilor de analizare a tranzacțiilor nenotificate)	2015-2016	Consiliul Concurenței		Metodologie aprobată de Consiliul Concurenței 	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective

Nr.	Denumirea acțiunii	Termen implement.	Responsabili	Parteneri	Indicatori progres.	Costuri, mii lei
Obiectivul specific 3) Promovarea culturii concurențiale în cadrul societății						
25.	Popularizarea deciziilor Plenului Consiliului Concurenței de importanță social-economică și examinare publică a cazurilor de încălcare a legislației concurențiale, ajutorului de stat și publicității pe cazuri finalizate	Permanent	Consiliul Concurenței	Mass-media, ONG-uri	Nr. de cazuri de examinare publică	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
26.	Intensificarea relațiilor de colaborare cu mass-media	2015-2016	Consiliul Concurenței	Mass-media	Nr. de evenimente publice organizate	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
27.	Consultarea și informarea agenților economici prin organizarea de seminare, conferințe, mese rotunde pe subiecte punctuale	Permanent	Consiliul Concurenței	Asociații de business	Nr. de consultări Nr. de agenți economici-beneficiari	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
28.	Dezvoltarea dialogului cu autoritățile și instituțiile publice de diferit nivel	Permanent	Consiliul Concurenței	APC, APL	Nr. de consultări Nr. participanți	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
29.	Organizarea training-urilor, meselor rotunde, conferințelor de presă cu reprezentanții corpului judecătoresc, societății civile, comunității de experți, mediului academic, mass media	Permanent	Consiliul Concurenței	ONG-uri, Instituții de învățământ superior	Nr. de mese rotunde, ateliere de lucru Nr. de beneficiari	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
30.	Elaborarea și implementarea unei curricule obligatorii din domeniul concurenței în cadrul facultăților cu profil economic, juridic și administrație publică	2016-2017	Ministerul Educației	Consiliul Concurenței	Nr. de instituții de învățământ superior ce implementează cursuri de instruire	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
31.	Colaborarea cu instituțiile de învățământ superior cu implicarea studenților facultăților de drept și economie în	Permanent	Consiliul Concurenței	Instituțiile de învățământ superior	Nr. de stagii la Consiliul Concurenței	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective

Nr.	Denumirea acțiunii	Termen implement.	Responsabili	Parteneri	Indicatori progres.	Costuri, mii lei
	activitatea Consiliului Concurenței					
32.	Elaborarea ghidurilor de informare	Permanent	Consiliul Concurenței	Partenerii de dezvoltare	Nr. de ghiduri elaborate	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
Obiectivul specific 4) Alinierea ajutoarelor de stat existente cu prevederile acquis-ului comunitar în materie de ajutor de stat						
33.	Identificarea tuturor schemelor de ajutor de stat existente ce nu corespund cerințelor legislației în domeniu și sesizarea furnizorilor/inițiatorilor cu privire la necesitatea alinierii acestora la prevederile cadrului normativ din domeniul ajutorului de stat	2015-2018	Consiliul Concurenței		Nr. schemelor de ajutor de stat identificate	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
34.	Elaborarea propunerilor de modificare a cadrului normativ ce vizează acordarea măsurilor de sprijin acordate sub formă de subvenții	2016 – 2018	APC, APL	Consiliul Concurenței	Nr. propunerilor de modificare a cadrului normativ	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
35.	Elaborarea propunerilor de modificare a cadrului normativ ce vizează acordarea măsurilor de sprijin acordate sub formă de garanții în condiții preferențiale	2016 – 2017	APC, APL	Consiliul Concurenței	Nr. propunerilor de modificare a cadrului normativ	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
36.	Elaborarea propunerilor de modificare a cadrului normativ ce vizează acordarea măsurilor de sprijin acordate sub formă de facilități fiscale	2015 – 2020	Ministerul Finanțelor, APL	Consiliul Concurenței	Nr. propunerilor de modificare a cadrului normativ	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
37.	Elaborarea propunerilor de modificare a cadrului normativ ce vizează acordarea măsurilor de sprijin acordate sub formă de reduceri de preț la bunuri și servicii furnizate	2016 – 2020	APC, APL	Consiliul Concurenței	Nr. propunerilor de modificare a cadrului normativ	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective

Nº	Denumirea acțiunii	Termen implement.	Responsabili	Parteneri	Indicatori progres.	Costuri, mii lei
Obiectivul specific 5) Îmbunătățirea transparenței mecanismului în domeniul ajutorului de stat						
38.	Transpunerea Directivei 2006/111/CE a Comisiei din 16.11.2006 privind transparența relațiilor financiare dintre statele membre și întreprinderile publice, precum și transparența relațiilor financiare din cadrul anumitor întreprinderi	2016- 2018	Ministerul Economiei	Ministerul Finanțelor, Consiliul Concurenței	Actul elaborat normativ	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
39.	Modificarea actelor legislative ce reglementează modalitatea de acordare a serviciului de interes economic general, prin impunerea obligațiunii de stabilirea a indicatorilor de performanță la atribuirea gestiunii serviciului public	2016 – 2020	APC	Consiliul Concurenței	Nr. actelor juridice modificate 	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
40.	Asigurarea ca toate serviciile de interes economic general să fie prestate în baza actului de atribuire, care trebuie să corespundă prevederilor stipulate în cadrul normativ din domeniul AS 	2015 – 2020	APL	Consiliul Concurenței	Nr. actelor de atribuire modificate/ elaborate	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
41.	Conectarea furnizorilor de ajutor de stat la SIRASM	2015 – 2016	Consiliul Concurenței		Nr. furnizorilor conectați 	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
Obiectivul specific 6) Fundamentarea deciziei acordării sprijinului de stat pe o analiză economică a impactului acestuia 						
42.	Completarea cadrului normativ în vederea obligativității fundamentării deciziei acordării sprijinului statului pe o analiză economică a impactului acestuia 	2017 – 2020	Guvernul	Consiliul Concurenței	Existența cadrului normativ 	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective

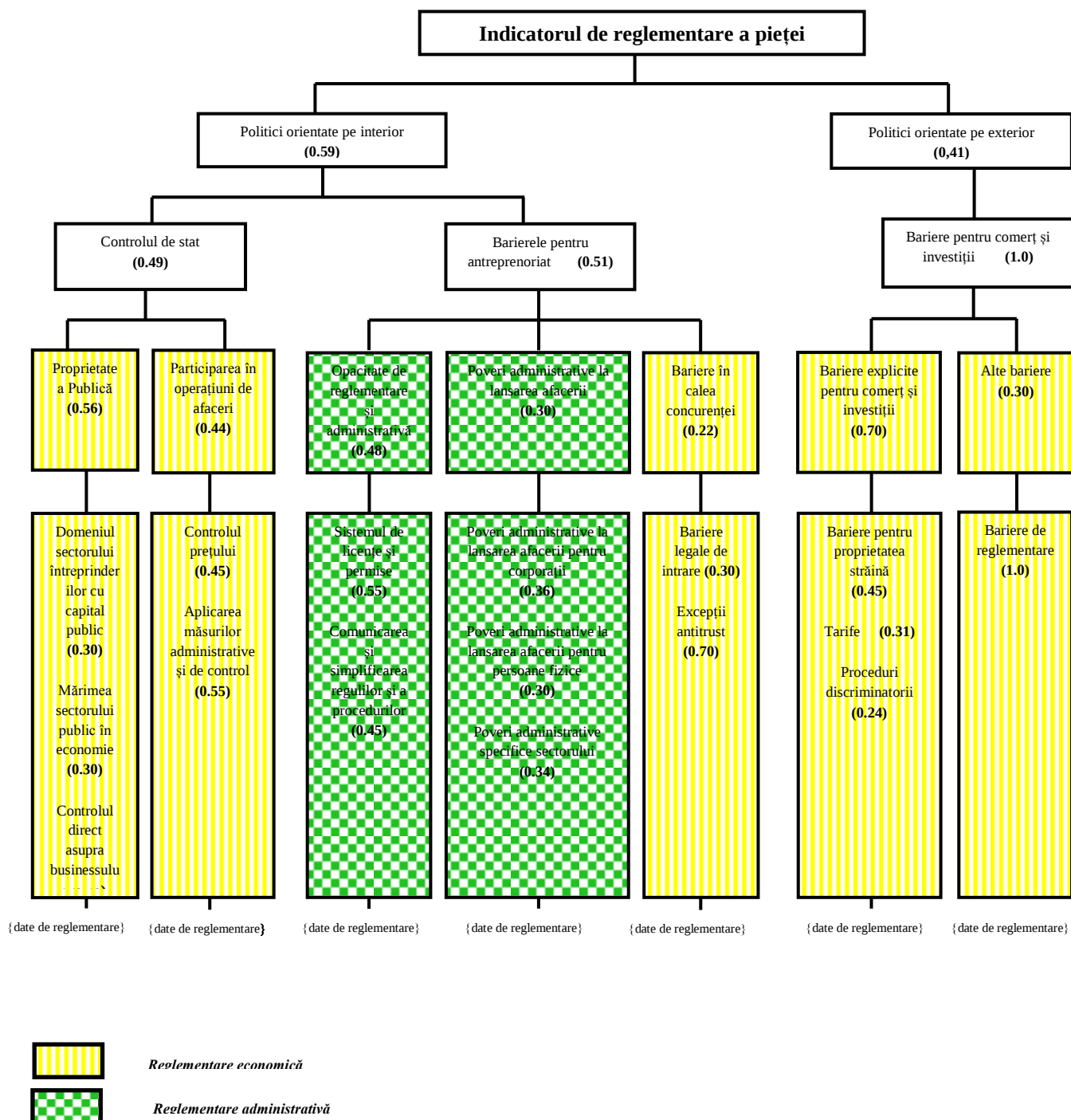
Nr.	Denumirea acțiunii	Termen implement.	Responsabili	Parteneri	Indicatori progres.	Costuri, mii lei
43.	Întărirea capacității instituționale în domeniul ajutorului de stat a APC, prin organizarea seminarelor, atelierelor de lucru 	2015 - 2010	Consiliul Concurenței	Academia de Administrare Publică	Nr. de participanți instruiți Nr. de seminare/ateliere de lucru organizate	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
44.	Întărirea capacității instituționale în domeniul ajutorului de stat a APL, prin organizarea seminarelor, atelierelor de lucru 	2015 - 2020	Consiliul Concurenței		Nr. de participanți instruiți Nr. de seminare/ateliere de lucru organizate	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
Obiectivul specific 7) Dezvoltarea parteneriatelor și cooperării la nivel internațional în domeniul concurenței și ajutorului de stat 						
45.	Evaluarea situației actuale referitor la cadrul normativ în vederea dezvoltării relațiilor de colaborare internațională și identificarea partenerilor	Anual	Consiliul Concurenței		Priorități de colaborare identificate, parteneri de colaborare identificați	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
46.	Monitorizarea realizării prevederilor acordurilor bilaterale și multilaterale de colaborare în domeniul concurenței și ajutorului de stat	Anual	Consiliul Concurenței		Raport elaborat pe marginea monitorizării 	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
47.	Asigurarea extinderii, coordonării eficiente și monitorizării asistenței oficiale pentru dezvoltare oferită de donatori în domeniul concurență și ajutor de stat	Permanent	Consiliul Concurenței	Autoritățile similare de peste hotare, Structurile și programele internaționale	Fișe de proiect elaborate și remise în adresa donatorilor, Raport de monitorizare a asistenței externe 	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective

Nr	Denumirea acțiunii	Termen implement.	Responsabili	Parteneri	Indicatori progres.	Costuri, mii lei
48.	Aportul la publicațiile, cercetările și lucrările internaționale din domeniu	Permanent	Consiliul Concurenței	Autoritățile similare de peste hotare, Structurile și programele internaționale	Nr. de publicații cu participarea Consiliului Concurenței	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
49.	Promovarea schimbului de informații și experiență cu organizațiile și instituțiile internaționale de profil pentru a îmbunătăți calitatea investigațiilor și a tehnicilor de identificare a practicilor anticoncurențiale	Permanent	Consiliul Concurenței	Structurile și programele internaționale	Nr. de evenimente cu participarea Consiliului Concurenței Nr. de cazuri discutate 	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective
50.	Promovarea bunelor practici, convergenței politicilor concurențiale cu standardele europene prin găzduirea/participarea la seminare, conferințe, mese rotunde, ateliere de lucru, etc.	Permanent	Consiliul Concurenței	Structurile și programele internaționale	Nr. de evenimente organizate Nr. de cazuri discutate 	În limitele bugetelor aprobate ale instituțiilor respective

Anexa 1 Metodologia de evaluare a reglementării pieței produsului

Sistemul de indicatori de evaluare a reglementării pieței produselor (din engleză Product Market Regulation) permite de a evalua în ce măsură sistemul de reglementări existente permite dezvoltarea sau stagnarea dezvoltării concurenței, în sectoarele economice unde tehnologia și conjunctura permit existența concurenței. Acest sistem este utilizat de către țările OCED și o serie de alte țări, fiind unul util și necesar pentru promovarea reformelor economice structurale în vederea dezvoltării mediului concurențial.

Figura 3 Sistemul indicatorului de reglementare a pieței produselor

Sistemul de indicatori RPP reunește prevederile diferitor acte normative și practici existente, care au impact asupra concurenței, având în vedere și unele caracteristici asupra anumitor ramuri ale economiei.

Principalele caracteristici ale indicatorilor RPP, care diferă de alți indicatorii disponibili din instituțiile de cercetare private și organizațiile internaționale, sunt mai multe, după cum urmează:

- indicatorii RPP sunt concentrați și nu se bazează pe sondaje de opinie și nu cuprind informații despre rezultatele de piață;
- ei urmează o abordare de jos în sus, în țara în care rezultatele pot fi legate de anumite politici care stau la baza;
- acestea acoperă reglementările pieței de produse care afectează economia în general, mai mult decât s-ar focusa asupra unui domeniu sau sector și sunt verificate de către administrațiile naționale ale țărilor membre OCDE.

Sistemul RPP este în forma de piramidă, fiind unul complex, agregat pe 4 nivele de calculare, fiind format din 16 indicatori (nivelul IV), care de fapt și formează baza inițială de calculare a indicatorului agregat RPP. Fiecare dintre indicatorii de nivel inferior surprinde un aspect specific al regimului de reglementare. În total, indicatorii de nivel inferior cuprind cele mai importante aspecte ale practicii de generale de reglementare, precum și unele aspecte ale politici de reglementare specifice industriei (în special, în distribuție cu amănuntul, transport de pasageri aerian și feroviar, transport de mărfuri feroviar și rutier, telecomunicații).

Indicatorii primari sunt agregați în 7 grupe (nivelul III – proprietatea publică, participarea în operațiuni de afaceri, opacitate de reglementare și administrativă, poveri administrative la lansarea afacerii, bariere în calea concurenței, bariere explicite pentru comerț și investiții, alte bariere). Aceste 7 grupe sunt agregate în 3 domenii de reglementare (nivelul II - controlul de stat, barierele pentru antreprenariat, bariere pentru comerț și investiții) și sunt incluse în 2 compartimente de politici publice (nivelul I - politici orientate pe interior și politici orientate spre exterior). În vârful acestei structuri complexe, se află indicatorul statistic RPP, care într-o manieră sintetică, care generalizează reglementarea piețelor de bunuri și servicii.

Fiecare din aceste componente ale indicatorului agregat RPP au o anumită pondere (de la 0 la 1) și valoare de la (0 la 6). Indicatorii primari (nivelul IV) se calculează în baza unor tabele, unde sunt incluse diferite întrebări și subiecte relevante conținutului fiecărui indicator separat, fiind acordat punctajul respectiv de la 0 la 6, înmulțită cu ponderea respectivă.

Astfel, sistemul RPP pornește de la calcularea a 16 indicatori de nivel inferior, de la bază până la indicatorul global de reglementare a pieței produsului, în partea de sus.

Calcularea indicatorului de reglementare a pieței produselor pentru Republica Moldova

Există 16 indicatori de nivel inferior în sistemul RPP, conform Metodologiei OCED din 2005. Acești indicatori acoperă o gamă largă de politici a piețelor de produse. Indicatorii RPP se bazează în primul rând pe setările explicite a politicii și se iau în calcul doar în cazul unei reglementări guvernamentale formale. Astfel, indicatorii înregistrează doar date obiective cu privire la reguli și reglementări, spre deosebire de evaluările subiective ale participanților pieței din indicatorii bazați pe sondaje de opinie.

Pentru Republica Moldova calcularea indicatorului respectiv este reflectată în tabelul 1. Valoarea finală a acestui indicator este 2,56. Iar analiza fiecărui indicator din acei 16, este realizată după cum urmează.

Domeniul întreprinderilor publice: acest indicator măsoară aria de răspândire a proprietății publice în sectoarele de business, ca proporția sectoarelor în care statul are o participație de capital în cel puțin o întreprindere. Din cele 24 de sectoare analizate pentru Republica Moldova, s-a stabilit că în 20 din ele, sectorul public deține cel puțin una din ele. Mărimea acestui indicator, conform calculelor este de 5,0, care înmulțită cu ponderea indicatorului de 0,30, oferă valoarea de 1,50.

Mărimea întreprinderii publice: reflectă dimensiunea globală a întreprinderilor de stat în raport cu dimensiunea economiei. În Republica Moldova acest indicator are mărimea de 4,0, care fiind ponderată cu coeficientul 0,3, are valoarea finală de 1,2.

Controlul direct asupra întreprinderilor private: măsoară existența drepturilor de vot speciale a Guvernului în firmele cu capital privat, constrângerile în vânzarea de participații deținute de stat, precum și măsura în care organele legislative controlează deciziile strategice ale întreprinderilor publice. În Republica Moldova nu există drepturi de voturi speciale sau diferite constrângeri la vânzarea proprietății publice. Totuși, statul poate impune un anumit comportament pentru întreprinderile respective, în momentul vânzării cotelor de participare. De asemenea, statul poate interveni la adoptarea deciziilor strategice în cadrul întreprinderilor pe care le controlează. Indicatorul are mărimea de 5,25, care înmulțită cu coeficientul 0,4, are valoarea finală de 2,10.

Controlul prețului: reflectă gradul de control al prețurilor în anumite sectoare. În Republica Moldova, este realizată reglementarea prețurilor, la produsele social importante, precum și la țigări, petrol, produse alcoolice. cu privire la măsurile de coordonare și reglementare de către stat a prețurilor (tarifelor) este stabilit nivelul-limită a adaosului comercial în cazul comercializării mărfurilor social importante prevăzute în anexa 3 a hotărârii respective. La elaborarea listei produselor social importante nu fost utilizată o argumentare economică a includerii fiecărui tip de produs. Astfel, unele mărfuri au fost incluse în această listă nejustificat. Având în vedere cele expuse, mărimea acestui indicator este de 1,5, care ponderată cu coeficientul 0,45, are valoarea finală de 0,68.

Utilizarea reglementării de comandă și control: indică măsura în care Guvernul utilizează reglementarea coercitivă, opusul uneia bazate pe stimulente, în general, și în sectoarele de servicii specifice (transport rutier de mărfuri, transport aerian, căi ferate, distribuția cu amănuntul). Mărimea acestui indicator este de 2,16, care ponderată cu coeficientul 0,55, are valoarea finală de 1,19.

Sistemul de licențe și permise: reflectă utilizarea normelor și mecanismelor ghișeelor unice și "tăcerea înseamnă consimțământ" pentru obținerea informațiilor specifice și emiterea licențelor și

permiselor. Sistemul de licențe, autorizații și permise (eliberate de APC și APL), chiar dacă este într-un amplu proces de reformare, reducere și simplificare, totuși mai are rezerve nevalorificate, ca și cel al sistemului de ghișee unice. Astfel, mărimea acestui indicator este mare 6,00, ponderată cu coeficientul 0,55, are valoarea finală de 3,3.

Comunicarea și simplificarea normelor și a procedurilor: reflectă aspectele strategiei guvernamentale de comunicare și eforturile de a reduce și simplifica complexitatea administrativă de a interacționa cu Guvernul. La acest capitol, Republica Moldova a înregistrat progrese. Legislația în vigoare obligă consultarea documentelor elaborate de autorități, există cerințe specifice de limbaj accesibil la elaborarea acestora, există suficiente canale de informare, inclusiv în regim on-line.

Având în vedere cele expuse, mărimea acestui indicator este de 1,5, care ponderată cu 0,45, oferă valoarea finală de 0,68.

Poverile administrative pentru corporații: măsoară complexitățile administrative la crearea de corporații.

Poverile administrative pentru proprietari individuali: măsoară complexitățile administrative la crearea de firme cu un singur titular.

Ambii indicatori, datorită simplificării și reducerii perioadei, costurilor de înregistrare a firmelor și întreprinderilor, au fiecare mărimea de 0,25, care fiind ponderate cu coeficienții de 0,36 și 0,30, obțin respectiv valorile de 0,09 și 0,08.

Poverile administrative specifice sectorului: reflectă complexitățile administrative în sectoarele transportul rutier și de distribuție. Mărimea acestui indicator este de 5,0, care ponderată cu 0,34 oferă valoarea de 1,70.

Barierile juridice: măsoară domeniul de aplicare al limitărilor legale explicate cu privire la numărul de concurenți permis într-o gamă largă de sectoare de activitate (24 de sectoare de activitate). Dat fiind faptul că în multe sectoare, domenii, piețe există bariere de intrare, care limitează numărul de concurenți, mărimea acestui indicator este mare 4,5, care ponderată cu 0,30, are valoarea de 1,35.

Excepțiuni antitrust: măsoară domeniul de aplicare a excepțiilor de la dreptul concurențial pentru întreprinderile publice. În Republica Moldova, Legea concurenței nu prevede excepțiuni pentru întreprinderi publice de la încălcarea legislației. Respectiv mărimea acestui indicator și valoarea lui finală este 0.

Bariere de proprietate: reflectă restricțiile legale privind achiziționarea de către străini a capitalurilor proprii în întreprinderile publice și private, în sectoarele de telecomunicații și aerian. În Republica Moldova, nu există asemenea restricții. Respectiv mărimea acestui indicator și valoarea lui finală este 0.

Tarife: reflectă media (simplă) a tarifelor celei mai favorizate națiuni. Conform calculelor, mărimea acestui indicator este de 1, care ponderată cu 0,31, are valoarea de 0,31.

Proceduri discriminatorii: reflectă gradul de discriminare a firmelor străine la nivel procedural. În Republica Moldova principiul tratamentului național este recunoscut în mod explicit, procedurile de contestare cu referire la deciziile de reglementare sunt deschise părților străine. Totuși, legislația nu obligă ca actele legal-normative, înainte de a intra în vigoare, să fie publicate sau comunicate publicului într-o manieră accesibilă la nivel internațional.

Având în vedere cele expuse, mărimea acestui indicator este redusă 0,44, care ponderată cu 0,24, oferă valoarea de 0,11.

Barierile de reglementare: reflectă alte bariere în calea comerțului internațional (prin existența de armonizări internaționale, acorduri de recunoaștere reciprocă). În Republica Moldova mărimea acestui indicator este de 4,8, care ponderată cu coeficientul 1,00, oferă valoarea finală de 4,8.

Tabelul 1 Calcularea indicatorului de reglementare a pieței produselor

Denumirea indicatorului	Valoarea calculată	Ponderea indicatorului	Valoarea finală
Indicatorul de reglementare a pieței			2,56
1. Politici orientate pe interior	3,13	0,59	1,85
1.1 Controlul de stat	3,51	0,49	1,72
1.1.1 Proprietatea publică	4,80	0,56	2,69
1.1.1.1 Domeniul sectorului întreprinderilor cu capital public	5,00	0,30	1,50
1.1.1.2 Mărimea sectorului public în economie	4,00	0,30	1,20
1.1.1.3 Controlul direct asupra businessului	5,25	0,40	2,10
1.1.2 Participarea în operațiuni de afaceri	1,86	0,44	0,82
1.1.2.1 Controlul prețului	1,50	0,45	0,68
1.1.2.2 Aplicarea măsurilor administrative și de control	2,16	0,55	1,19
1.2. Barierele pentru antreprenariat	2,76	0,51	1,41
1.2.1 Opacitate de reglementare și administrativă	3,98	0,48	1,91
1.2.1.1 Sistemul de licențe și permise	6,00	0,55	3,30
1.2.1.2 Comunicarea și simplificarea regulilor și a procedurilor	1,50	0,45	0,68
1.2.2 Poveri administrative la lansarea afacerii	1,87	0,30	0,56
1.2.2.1 Poveri administrative la lansarea afacerii pentru corporații	0,25	0,36	0,09
1.2.2.2 Poveri administrative la lansarea afacerii pentru persoane fizice	0,25	0,30	0,08
1.2.2.3 Poveri administrative specifice sectorului	5,00	0,34	1,70
1.2.3 Bariere în calea concurenței	1,35	0,22	0,30
1.2.3.1 Bariere legale de intrare	4,50	0,30	1,35
1.2.3.2 Excepții antitrust	0,00	0,70	0,00
2. Politici orientate pe exterior	1,73	0,41	0,71
2.1 Bariere pentru comerț și investiții	1,73	1,00	1,73

Denumirea indicatorului	Valoarea calculată	Ponderea indicatorului	Valoarea finală
2.1.1 Bariere explicite pentru comerț și investiții	0,42	0,70	0,29
2.1.1.1 Bariere pentru proprietatea străină	0,00	0,45	0,00
2.1.1.2 Tarife	1,00	0,31	0,31
2.1.1.3 Proceduri discriminatorii	0,44	0,24	0,11
2.1.2 Alte bariere	4,80	0,30	1,44
2.1.2.1 Bariere de reglementare	4,80	1,00	4,80

Sursa: Calculele realizate de Consiliul Concurenței, conform Metodologiei OCDE a. 2005

Toți acești 16 indicatori (nivelul IV – primar) sunt adunați și ponderați cu mărimea respectivă din grupa din care fac parte (7 grupe – nivelul III). Valorile respective ale celor 7 grupe sunt adunate și ponderate cu coeficienții respectivi din cele 3 domenii (nivelul II) din care fac parte. Valorile finale ale domeniilor de politici (respectiv: 1. Controlul de stat 1,72; 2) Barierele pentru antreprenariat 1,41; Bariere pentru comerț și investiții 1,73 se includ în cele 2 compartimente din care fac parte (nivelul I) și fiind ponderate cu coeficienții respectivi oferă valorile finale ale compartimentelor de politici, respectiv: 1) Politici orientate pe interior 1,85 și 2) Politici orientate pe exterior 0,71.

Suma valorilor compartimentelor de politici oferă valoarea finală a indicatorului de reglementare a pieței produselor 2,56.

Anexa 3
Serviciile prestate cu drept exclusiv care pot fi deschise concurenței

Nr.	Denumirea autorității în subordinea/monitorizarea căreia se află întreprinderea investită cu dreptul exclusiv	Serviciile prestate cu drept exclusiv, care pot fi deschise concurenței	Denumirea întreprinderii care prestează servicii cu drept exclusiv
1	Ministerul Tehnologiei Informaționale și Comunicațiilor	Eliberarea plăcilor de înmatriculare, confecționarea și eliberarea ecusoanelor de trecere a testării tehnice.	ÎS „Centrul Resurselor Informaționale de Stat „Registru”
		Servicii poștale (expedierea scrisori: simplă, recomandată, cu valoare declarată, cu predare atestată, confirmare poștală de primire.)	ÎS „Poșta Moldovei”
2	Ministerul Dezvoltării Regionale și Construcțiilor	Verificarea și expertizarea proiectelor și construcțiilor în ceea ce privește respectarea documentelor normative referitoare la exigențele esențiale se efectuează de către Serviciul de Stat pentru Verificarea și Expertizarea Proiectelor și Construcțiilor”	ÎS „Serviciul de Stat pentru Verificare și expertiza Proiectelor și Construcțiilor”
3	Agencia „Moldsilva”	Prestarea serviciilor cu caracter silvic	Institutul de Cercetări și Amenajări Silvice
4	Ministerul Finanțelor	Probarea și marcarea articolelor din metale prețioase și pietre prețioase; Expertizarea amprentelor semnului de marcă de pe articolele din metale prețioase și pietre prețioase.	Î.S.”Camera de Stat pentru Supravegherea Marcării”
		Administrarea, menținerea, dezvoltarea și asigurarea funcționării Sistemului Informațional de Gestionare a Finanțelor Publice al Ministerului Finanțelor.	Î.S.”Fintehinform”
5	Ministerul Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor.	Prestează servicii de transport de mărfuri și pasageri pe calea ferată, activitate ce constituie monopol natural.	Î.S. „Calea Ferată din Moldova”
6	Agencia Relații Funciare și Cadastru	Lucrări de identificare, inventariere cantitativă și calitativă, precum și elaborarea planurilor cadastrale ale terenurilor agricole proprietate a statului.	Î.S.”Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului”
8	Ministerul Sănătății	Prelevarea și conservarea de organe, țesuturi și celule pentru transplant vor fi efectuate exclusiv în instituții	Agencia de Transplant

		medico-sanitare publice autorizate de Ministerul Sănătății	
9	Autoritățile Publice Locale	Prestarea SIEG de interes comunitar și/sau intercomunitar (servicii de salubritate, apă-canal, deszăpezire, întreținerea drumurilor locale, amenajarea teritoriului, iluminat stradal, servicii de transport, servicii de proiectare, comerț, alimentație publice, etc.)	• Întreprinderi municipale, în special în municipii, orașe-centre de reședință a raioanelor, unele localități rurale • Subdiviziuni structurale ale autorităților publice locale (direcții, secții, etc.)

Analiza sectoarelor care necesită a fi deschise concurenței

Nr.	Denumirea sectorului economic	Argumentare detaliată
1.	Industria alimentară și comerțul cu amănuntul a produselor alimentare	Competitivitatea sectorului de procesare a alimentelor este afectată negativ de măsurile de reglementare care nu stimulează intrarea pe piață și investiții. Statul impune o marjă comercială pe lanțul de aprovizionare cu alimente a unor produse social importante (Hotărârea Guvernului nr.547 din 04.08.1995 cu privire la măsurile de coordonare și reglementare de către stat a prețurilor (tarifelor)). Astfel, marja comercială aplicabilă prețului de achiziție este de 20% pentru lapte, carne de porc, carne de vită, unt, ulei de floarea soarelui vegetal, brânză, etc. și 10% pentru pâine. Pentru produsele alimentare prelucrate, marja comercială nu poate depăși 40% din costul de achiziție (oricum, cheltuielile operaționale sunt deduse din marja comercială). Ineficiența mecanismului de control al prețului este dovedită de statistica recentă care arată că două dintre produsele sociale (porcine vii și lapte) au înregistrat cea mai mare creștere a prețurilor. În 2014, produsele alimentare au înregistrat o creștere a prețurilor de 7% față de 2013, în timp ce inflația a fost doar de 5,2%. Creșterea prețurilor în sectorul comerțului cu amănuntul alimentar și de prelucrare a produselor alimentare arată că motive sociale din spatele marjei comerciale nu sunt sustenabile pe termen lung. În același timp, la elaborarea listei produselor social importante, (o parte semnificativă fiind produsele alimentare) nu a fost utilizată o argumentare economică a includerii fiecărui tip de produs. Astfel, unele mărfuri au fost incluse în această listă nejustificat. Industria alimentară este importantă și din cauza constrângerilor de concurență din industria zahărului (o piață puternic concentrată și cu foarte multe creșteri de prețuri). În sectorul zahărului, marja comercială pentru distribuție și sectorul de retail nu rezolvă problemele creșterii de prețuri pentru că problemele reale se află în sectorul din amonte unde jucătorul dominant pe piață dictează politica de preț.
2.	Sectorul farmaceutic	Sectorul farmaceutic este vital pentru sănătatea cetățenilor care trebuie să aibă acces la medicamente inovatoare, sigure și la un preț accesibil. Gradul ridicat de insatisfacție a consumatorilor se datorează în principal prețurilor ridicate. Un alt aspect important este faptul că 2/3 din respondenți la sondajul realizat în cadrul proiectului Asistență tehnică pentru Consiliul Concurenței din Republica Moldova „Analiza sectoarelor economice pentru a identifica obstacole majore privind concurența” derulat în cadrul World Bank ECA Trust Fund TF 16060, nu au beneficiat de medicamente gratuite, chiar dacă majoritatea dețin o asigurare de sănătate. În 2012 farmaciile au raportat absența celor mai importante medicamente din farmacii pentru perioadă lungă de timp (iulie-august 2012).

Nr.	Denumirea sectorului economic	Argumentare detaliată
		Analiza concurențială a sectorului farmaceutic ia în considerare cadrul legislativ, precum și barierele introduse de către autorități: - Reglementări privind spațiul farmaciilor private la mai mult de 250 de m și o farmacie pentru 3000– 4000 de locuitori în orașe, municipii și alte aglomerări urbane. Limitele privind numărul și locația per farmacie ar trebui eliminate, pentru a permite noi investiții, capital și abilități manageriale mai bune sau stabilirea de lanțuri de farmacii și asociații de farmacii. - Prețul produselor farmaceutice și parafarmaceutice trebuie să fie liberalizate și marjele comerciale maxime la nivel de retail eliminate. Acestea nu reprezintă metode foarte eficiente de control al prețurilor, întrucât, producătorul și distribuitorul pot crește artificial costurile; aceasta va crește prețul final al produsului. Utilizarea de marje comerciale pentru tipuri generice de medicamente, nu favorizează întotdeauna concurența în materie de prețuri sau de intrare a acestui tip de medicament. - Suplimentar restricției de marjă comercială, Guvernul a introdus o restricție pentru marja de profit pentru producătorii locali de 15% și 25% pentru angrosiști, prin Hotărârea Guvernului nr. 60/01.04.2011. Acest lucru este văzut ca o măsură care favorizează importatorii și creează dezavantaje pentru producătorii locali. - Restricția pentru distribuția de OTC (medicamente din farmacii fără rețetă) către farmaciile autorizate poate doar să limiteze concurența în piață, ceea ce conduce la investiții diminuate în sector și disponibilitatea slabă a OTC și suplimentelor alimentare pentru locuitori. - Piața medicamentelor este foarte concentrată dacă piața relevantă este definită în funcție de Clasificarea anatomică, terapeutică și chimică. În cele mai multe cazuri există unul sau mai mulți importatori care au licență de import și au abuzat de poziția lor pe piață. Acest lucru s-a întâmplat la începutul anului 2015, atunci când, au refuzat să furnizeze medicamente vitale pentru spitale din cauza deprecierei monedei moldovenești. Amenzile care pot fi impuse de către Agenția Medicamentului din Republica Moldova nu sunt disuasive comparativ cu valorile contractelor. Astfel, numărul redus de importatori și licențele exclusive ale acestora pentru medicamente sunt aspecte foarte importante de concurență care trebuie să fie rezolvate pentru a evita blocarea pieței.
3.	Sectorul telecomunicațiilor	Sectorul telecomunicațiilor furnizează un exemplu de concurență între rețele. Operatorii de Rețele Mobile din Republica Moldova dețin fiecare o rețea de bază și concurează unul împotriva altuia. Concurența dintre aceste rețele este facilitată parțial de existența conectivității între rețele, și parțial de către existența concurenței în sector, în ansamblul acestuia. Sectorul de telecomunicații reduce semnificativ costurile de comunicare și facilitează accesul la informații și servicii. Acest lucru are un impact direct asupra creșterii și creării de locuri de muncă.

Nr.	Denumirea sectorului economic	Argumentare detaliată
		Un raport prezentat în 2012 de către Uniunea Internațională în domeniul Telecomunicațiilor arată că, costurile serviciilor de telecomunicații din Republica Moldova (în special Telefonie mobilă și broadband-ul) sunt mari comparativ cu CSI și Europa sunt foarte scumpe în comparație cu statele CSI, România sau Ucraina. Accesibilitatea redusă la conexiunea internet, care este de la 5 până la 10 ori mai costisitoare per cap de locuitor decât în țările CSI este o constrângere fundamentală care afectează dezvoltarea societăților și economiei în domeniul IT. În ceea ce privește concurența, Autoritatea Națională de Reglementare a intervenit pentru a preveni Moldtelecom SA de a-și folosi poziția sa dominantă în telefonie fixă și de a folosi subvenționarea încrucișată a serviciilor de telefonie mobilă. Costurile ridicate pentru conexiunile broadband sunt asociate cu probleme legislative și limitările de infrastructură care dau naștere la o penetrare scăzută a broadband-ului. Reforma sectorului de telecomunicații depinde în mare măsură de punerea în aplicare a planului de acțiune în cadrul ZLSAC și de Acordul de Asociere RM-UE. Liberalizarea și dezvoltarea piețelor de comunicații este un proces de lungă durată care trebuie să urmeze etape succesive, din care două sunt legate de propunerile noastre de reformă: asigurarea accesului la infrastructură, reformarea „Moldtelecom” SA și asigurarea accesului echitabil și transparent la infrastructură pentru toți jucătorii de pe piață. În ceea ce privește monopolul operatorului de comunicații radio, acesta trebuie să fie văzut în legătură cu reforma în temeiul Acordului de asociere și ZLSAC.
4.	Sectorul transportului (maritim, aerian, auto, feroviar)	Transportul aerian, auto și feroviar sunt esențiale pentru dezvoltarea viitoare a Republicii Moldova. Reforma în aceste sectoare trebuie să includă ajustări importante, inclusiv separarea structurală, un control mai bun al subvențiilor, pentru a evita subvenționarea încrucișată. În plus, companiile de stat și instituțiile implicate în aceste sectoare trebuie să se abțină de la practici care restricționează concurența. Dezvoltarea infrastructurii portuare în Giurgiulești a permis Republicii Moldova să devină mai atractivă pentru comerț și investiții. Dezvoltarea și modernizarea în continuare a infrastructurii Complexului Portuar Giurgiulești este un obiectiv important pentru autoritățile Moldovenești. Aceasta va permite consolidarea și facilitarea relațiilor comerciale, precum și identificarea unor noi perspective pentru diversificarea acestora. Exploatarea Complexului Portuar Giurgiulești oferă o bună oportunitate pentru dezvoltarea sectorului de transport multimodal în Republica Moldova. Este o sarcină importantă, luând în considerare faptul că transportul multimodal reprezintă o cale

Nr.	Denumirea sectorului economic	Argumentare detaliată
		eficientă de a efectua operațiuni regionale și internaționale de transport door-to-door și permite combinarea avantajelor specifice fiecărui tip de transport – flexibilitatea transportului rutier, capacitatea transportului feroviar și costurile reduse ale transportului naval. Sectorul transporturilor, comercializarea en-gros și cu amănuntul sunt cele mai vulnerabile din punct de vedere al lipsei de transparență în ceea ce privește procesul de autorizare sau respectiv limitarea teritorială la acordarea licențelor. Noul cod de transport a intrat în vigoare în septembrie 2014 și există premise că transparența procesului de licențiere va crește. Cu toate acestea, nu se poate presupune că, consiliile locale și consiliile raionale își vor exercita atribuțiile într-un mod transparent. Acestea pot avea nevoie de măsuri suplimentare de reglementare în legislația viitoare. În transportul feroviar, prețul pentru transportul feroviar de marfă este inclus în prețurile reglementate. Tarifele percepute pentru deservirea anumitor produse sunt adesea preferențiale. Separarea în transport de marfă, transport călători și infrastructura transportului feroviar va duce la o piață competitivă (de marfă sau pasageri) și va asigura un control adecvat ajutorului de stat pentru a evita subvenționarea încrucișată a transportului de călători. Subvențiile acordate companiei naționale feroviare pot crea premisele pentru denaturarea concurenței. Concurența liberă și nedaturată ar exista dacă ÎS "Calea Ferată din Moldova" ar face obiectul unor constrângeri bugetare. Astfel, pe de o parte, poate fi asigurat un serviciu eficient, iar pe de altă parte, actorii din piață ar trebui să poată stabili serviciile cele mai adecvate cu care să concureze prin furnizarea de servicii de transport feroviar sau prin oferirea de moduri alternative de călătorie.
5.	Sectorul bancar	În sectorul bancar, domeniul retail prezintă importanță având în vedere că trecerea de la o bancă la alta a consumatorilor este împiedicată de costul ridicat de comutare. Sectorul bancar are nevoie de reforme semnificative, inclusiv punerea în aplicare a cerințelor privind adecvarea capitalului și de gestionare a riscurilor. Cu toate acestea, doar reforma care poate fi inițiată de Consiliul Concurenței este un cod de conduită sau legislație care ar trebui să consolideze concurența pe sectorul bancar de retail. Această reformă a fost implementată anterior de către autoritățile române și a crescut mobilitatea clienților. O astfel de reformă ar putea fi fezabilă în 1-2 ani și trebuie susținută de către Banca Națională a Moldovei. Primul pas a fost făcut deja în cadrul acestui proiect, în timp ce BNM a recunoscut că există o problemă în ceea ce privește mobilitatea clienților din cauza comisiei de comutare percepută de bancă.
6.	Electricitate, gaz, energie termică	Electricitatea, gazele, energia termică sunt piețe importante și modul în care Republica Moldova va implementa foaia de parcurs, în conformitate cu Acordul de asociere, va avea o influență mare asupra economiei țării în ansamblu.

Nr.	Denumirea sectorului economic	Argumentare detaliată
		Piața electricității este importantă deoarece are efecte semnificative de costuri într-o gamă foarte largă de piețe. Nivelul pierderilor de electricitate înregistrate de către rețeaua de distribuție este mai mare comparativ cu cel din țările Central și Est Europene (până la 10%), afectând negativ eficiența energetică. Piața de energie electrică a suferit deja modificări importante prin separarea structurală a furnizării și distribuției sau prin orientarea spre costuri a tarifelor. Cu toate acestea, buna funcționare a pieței de energie electrică are nevoie de reforme suplimentare care au nevoie de un climat competitiv. Noii concurenți vor fi gata să investească pe piața de energie numai dacă regulile sunt transparente și previzibile, lucru care le permite să identifice costul marginal în perioada pe termen scurt. Republica Moldova este dependentă de gazul natural importat dintr-o singură sursă. Această dependență crește vulnerabilitatea economiei naționale la creșterea prețului de cumpărare a gazului natural. Separarea pieței gazelor este văzută ca un pas important și este de așteptat să aducă beneficii reale pentru concurență și consumatori. În acest sens, piața de gaze se situează în urma cu separarea structurală. Aderarea Republicii Moldova la Comunitatea Energetică necesită reforme profunde într-o perioadă scurtă de timp. Strategia de dezvoltare a energiei în Republica Moldova se referă la un orizont de timp de 18 ani, până în 2030. Astfel, fezabilitatea reformelor în domeniul energiei electrice și al gazelor naturale depinde de mulți factori, care nu se află în competența directă a Consiliului Concurenței. Cu toate acestea, expertiza Consiliului este utilă în alimentarea cu energie termică în cazul în care controlul subvențiilor și evitarea subvenționării încrucișate este un deziderat important al Consiliului Concurenței.
7.	Comerț cu ridicata și cu amănuntul a produselor petroliere	Comerțul cu ridicata și cu amănuntul al produselor petroliere ridică probleme de concurență din cauza sistemului de acordare a licențelor, sistem care se consideră că impune bariere în calea noilor intrați (taxa de licență pentru en-gros este de aproape 14.400 USD, în timp ce taxa de licență pe retail este de aproape 1.440 USD în zonele urbane și 720 USD în mediul rural). Acest lucru se adaugă taxelor și autorizațiilor pentru construcție. Pe de altă parte, Consiliul Concurenței întâmpină dificultăți în a demonstra practicile concertate ale stațiilor de petrol după ce instanțele de judecată din Republica Moldova au respins concluziile inițiale. Există, de asemenea, temeri că ANRE facilitează coluziunea prin solicitarea de informații și publicarea modificărilor de preț. Prerogativa de control al prețurilor privind păcura al ANRE poate împiedica concurența. Obligația de a depune liste de prețuri poate oferi posibilitatea comercianților en-gros și cu amănuntul pentru a

Nr.	Denumirea sectorului economic	Argumentare detaliată
		stabili un preț mai mare decât prețul de echilibru și apoi, să ofere discount-uri ad-hoc pentru clienții lor. Regulamentul poate interfera cu mecanismul de piață și împiedică ajustarea naturală a prețurilor la condițiile de piață limitând astfel stimulentele de concurență între actorii economici.
8.	Comerțul cu ridicata a lemnului, a materialelor de construcție și echipamentelor sanitare	Sectorul de construcții este orientat atât în aval, cât și în amonte, având un rol important în dezvoltarea economică a Republicii Moldova. Sectorul de construcții include și construcția infrastructurii de transport. Infrastructura de transport generează locuri de muncă nu doar pentru construcție, operare și întreținere, dar și prin creșterea economică mai ridicată. Investițiile în infrastructura de transport generează un impact imediat în ceea ce privește crearea de locuri de muncă în activitățile de construcție și operare. Deoarece construcția și întreținerea drumurilor sunt mai mari consumatoare de forță de muncă decât majoritatea altor investiții în infrastructură, proiectele de drumuri tind să aibă efecte directe mai mari asupra locurilor de muncă. O caracteristică cheie a activelor de infrastructură este că eșecul fizic al activului contează pentru mai mult decât pentru alte tipuri de produse. De vreme ce activele de infrastructură furnizează o anumită formă de servicii esențiale care constituie un input pentru alte produse sau servicii, eșecul activului poate avea un impact de detonație pe piețe mai largi. În plus, sectorul de construcții este cel mai mare producător de bunuri de tip capital, având un rol important în formarea de capital. Sectorul construcțiilor este un sector important, având în vedere dezvoltarea în viitor a Republicii Moldova. Calitatea construcțiilor și prețurile competitive pentru entitățile private și publice asigură implementare armonioasă a proiectelor de investiții. Cu toate acestea, investitorii par să întâmpine dificultăți în obținerea autorizațiilor de construcție. Institutul de Cercetări Științifice în Construcții “INCERCOM” Î.S. publică catalogul cu prețurile medii în sector. Publicarea informațiilor mărește artificial transparența pieței, și astfel, reprezintă unul din factorii favorizanți pentru coluziune. Schimbul de informații poate facilita acest exercițiu oferind firmelor modalități de coordonare sau puncte de interes. În acest fel, firmele sunt ajutate să își coordoneze comportamentul chiar și în absența unui acord anticoncurențial explicit. Pentru serviciile de construire, monitorizarea achizițiilor publice din cadrul entităților publice și crearea unui ghid similar normelor OCDE, cu scopul de a reduce riscurile de oferte trucate este o opțiune de a crește aplicarea normelor de concurență în sectorul construcțiilor. Acest lucru este mai necesar având în vedere că entitățile private susțin că prevederile Legii privind achizițiile publice sunt respectate.

Nr.	Denumirea sectorului economic	Argumentare detaliată
9.		Comerțul cu ridicata a lemnului, a materialelor de construcție și a echipamentelor sanitare este afectat de restricțiile de preț și efectul de contagiune. O constrângere specială este legată de faptul că o singură întreprindere deține drepturile exclusive de vânzare a cărților de muncă în domeniul construcțiilor pentru un preț de 84 de lei (4,7 USD). Acest preț este nejustificat de mare. Controlul prețurilor în ciment a fost introdus din cauza poziției dominante deținute o întreprindere în sector. Cu toate acestea, controlul prețurilor este legat de distribuție și comercializare en-detail și nu este foarte eficient. Prin Hotărârea Guvernului nr 547 din 1995, cimentul a fost introdus pe lista de bunurilor sociale importante. Astfel, marja comercială pentru ciment a fost stabilită la 30%. Marja comercială pentru importul de ciment a fost stabilită la 20%, indiferent de numărul de distribuitori. Având în vedere poziția puternică a distribuitorului intern de ciment este un risc major ca o margine comercială maximală să conducă la un nivel al prețului uniform aplicat de către revânzatori și comercianții en-detail.
10.	Sectorul asigurărilor	Piața de asigurări din Republica Moldova bine reglementată privind asigurarea auto. În august 2014, legea privind asigurarea auto obligatorie pentru părțile terțe, a fost modificată și atribuțiile de reglementare ale Biroului Național al Asigurărilor Auto (BNAA) au fost substanțial reduse sau preluate de către CNPF. BNAA împreună cu CNPF administrează baza de date (sistem informațional), care cuprinde date exhaustive despre contractele de asigurări, evenimentele asigurate care au avut loc, informații despre persoanele asigurate. Accesul facil la baza de date favorizează schimbul de informații între asiguratori. Sistemul de calcul al primei de asigurare ia în considerare prima de bază minimă și anumiți factori de risc, coeficient de corecție și sistemul bonus-malus. Apreciem că informațiile sensibile din baza de date și accesul facil al tuturor membrilor BNAA, poate conduce la coluziune între părți. Astfel, BNAA și baza de date pot reprezenta un început pentru viitoarele practici anticoncurențiale în piața asigurărilor. Asigurarea de viață este subdezvoltată. În Republica Moldova, activează doar două companii care au în portofoliu polițe pentru asigurarea de viață. Nu există companii care să aibă în portofoliu exclusiv polițe pentru asigurări de viață. Sectorul asigurărilor necesită o atenție specială în ceea ce privește constrângerile concurențiale. Sectorul asigurărilor este unul din sectoarele cele mai bine plasate în situațiile înregistrate ale Consiliului Concurenței. Evaluarea legislației în domeniul asigurărilor auto arată că există un risc în ceea ce privește schimbul de informații esențiale și sensibile

Nr.	Denumirea sectorului economic	Argumentare detaliată
		între principalii actori care utilizează sistemul informațional administrat de asociația lor profesională care cumulează și anumite puteri de reglementare. În ceea ce privește prioritatea, vom lua în considerare faptul că reforma din sectorul asigurărilor este o urgență. Legea privind asigurarea auto a modificată recent, dar există încă un grad ridicat de imixtiune între atribuțiile de reglementare ale asociației profesionale a societăților de asigurare (BMA) și interesele sale economice. Sistemul electronic administrat de BMA ar putea servi drept o platformă pentru schimbul de informații în viitorul apropiat, lucru care va afecta în mod negativ performanța sectorului.
11.	Sectorul TIC	Sectorul Tehnologii informației și comunicațiilor (TIC) este un sector în creștere și unul care ar putea avea o contribuție majoră la economie în materie de exporturi și ocupare a forței de muncă. Sectorul TIC este unul dintre puținele unde Republica Moldova înregistrează progrese semnificative. Sectorul de informații și tehnologia informației a devenit o tehnologie de uz general utilizată în toate activitățile și sectoarele economiei, și o mare parte din domeniile legate de TIC sunt producătoare de bunuri de capital.
12.	Activitatea de audit	Conform Legii privind activitatea de audit nr.61 din 16.03.2007, societățile de audit și auditorul-întreprinzător individual nu au dreptul de a practica activitatea de evaluare a bunurilor imobile. Impunerea acestei interdicții nu este justificată din punct de vedere economic, întrucât evaluarea imobilului se realizează de către societățile de audit ar putea fi realizată de către specialiști calificați, în baza unei licențe separate. În același timp, desfășurarea paralelă a activității de audit financiar și a activității de evaluare a imobilului este permisă în statele europene. Astfel, în România legislația cu privire la audit, prevede că auditori financiari pot efectua activitățile de expertiza contabilă, evaluare, reorganizare judiciară și lichidare, precum și consultanță fiscală, numai după dobândirea, în condițiile legii, a calității de expert contabil, evaluator, practician în insolvență sau consultant fiscal, după caz, și înscrierea ca membri în organizațiile care coordonează profesiile liberale respective. Astfel, se constată că interdicția de a practica activitatea de evaluare a imobilului de către societățile de audit constituie o limitare a dreptului întreprinderii de desfășurare a activității de întreprinzător.
13.	Comerț	Ponderea întreprinderilor mici și mijlocii în sfera comerțului este de peste 50%. Ca să activeze, acestea sunt obligate să obțină autorizația de funcționare, care în prezent reprezintă o procedură îndelungată (aceasta durează mai mult de 2 luni) și complicată (necesită preavize și autorizări adiționale de la 7 autorități publice). În aceste condiții și având în vedere necesitatea de a îmbunătăți climatul de afaceri din țară, optimizarea procedurii de autorizare a

Nr.	Denumirea sectorului economic	Argumentare detaliată
		desfășurării activităților de comerț în baza principiului „ghișeului unic” este indispensabilă. În același timp, conform analizei cadrului legal existent (Legea nr.231 din 23.09.2010 cu privire la comerțul interior), precum și a formularelor parvenite din partea mediului de afaceri și a asociațiilor de business în adresa Consiliului Concurenței, nu există o modalitate clară de stabilire a taxei pentru acordarea autorizației de funcționare pentru unitățile de comerț de către autoritățile publice locale. Aceasta conduce la diferențe nejustificat de mari între taxele stabilite în diferite localități ale țării. Obținerea autorizației de funcționare durează mult timp și este valabilă numai un an. Astfel, întreprinderile din domeniul comerțului întâlnesc dificultăți financiare și administrative în obținerea autorizației și nu au condiții echitabile de activitate.
14.	Comerțul resturilor și deșeurilor de metale feroase și neferoase.	Regulamentul privind modul de desfășurare a concursului pentru obținerea licenței de comercializare a resturilor și deșeurilor de metale feroase și neferoase, de baterii de acumulate uzate, inclusiv în stare prelucrată, de către agenții economici aflați pe teritoriul Republicii Moldova, și care nu au relații fiscale cu sistemul ei bugetar, precum și exportul acestora, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1284 din 02.10.2002 stabilește condiții și cerințe foarte înalte pentru întreprinderile ce activează în domeniu. Aceasta se referă mai ales la mijloacele care trebuie deținute de către aceste întreprinderi și documentele, care acestea trebuie să le prezinte, ceea ce introduce de facto un monopol în sectorul dat – numai o întreprindere deține în prezent licența respectivă.